

ॐ तत्सत्

अथ देवतार्चनविधिः

ಇದರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ದೇವರ್ಷಿಪಿತೃತರ್ಪಣ,

ವೈಶ್ವದೇವ ಸಹ ಸೇರಿರುವದು.

ಈ ಪುಸ್ತಕವು

ಶ್ರೀಮಚ್ಚಿತ್ರಾಪುರ ಮಠದ

ಶ್ರೀಮತ್ ಪರಮಹಂಸೇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದಾಂಕಿತ

ಶ್ರೀಮತ್ಪಾಂಡುರಂಗಾಶ್ರಮ

ಶ್ರೀಸ್ವಾಮಿಗಳವರಿಂದ

ಶಿಷ್ಯಜನರ ನಿತ್ಯೋಪಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಸಂಕಲಿಸಿ

ಪರಿಶೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು

ಕುಮಟಾ

ಸ್ಟಾರ ಒಫ್ ಕೆನರಾ ಛಾಪಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಶಕ ೧೮೩೧ ಸನ್ ೧೯೦೯.

ಸೌಮ್ಯ ಸಂವತ್.

शुत्धपत्रिका-

पृष्ठसं	पंक्ति.	अशुत्धम्.	शुत्धम.
२	२०	मर्तिम्	मूर्तिम्
४	११	अभृत	अमृत
५	१२	मृर्ति	मूर्ति
५	१५	पर्वं	पूर्वं
५	१७	धम्रा	धूम्रा
६	९	रंथे	रथे
६	१४	पषा	पूषा
९	९	वाँऽहृदये	वागूहृदये
१२	१९	भीमदे	भीमस्यदे
१५	१४	धधि	दधि
२६	१६	हिण्य	हिरण्य
२७	९	शिवना	श्विना
२७	१६	क्षिमम्	क्षितम्
२७	१८	न्माना	न्मानो
२८	५	न्मृर्त्यों	न्मृत्यो
२८	९	धुंतु	धंतु
२९	३	चंर्म	चर्म
२९	४	क्लृसं	क्लृप्तं
३०	११	शिवनौ	श्विनौ
३०	१५	रशिम	रश्मि

३२	७	दशमे	दशचमे
३२	११	आत्या	आंत्या
”	१९	शांतिः	शांतिः
३७	१५	तरा	तरां
३९	३	दर	दूर
”	”	ग्राहा	ग्रहा
४४	७	भघ	भग
४७	१	उदीच्या	उदीच्यां
४९	१७	सशाक्ति	सशक्ति
५०	१२	दशा	दश
५२	९	गिरी	गिरि
५५	२	गेंविंदो	गोविंदो
५७	१५	मंतेण	मंत्रेण
५८	१५	बीज	बीजं
५९	९	श्रवणो	श्रवणो
२	१८	मिषत्	निषत्
६	१२	ह्वानो	ह्वाने
७	९	जिह्वो	जिह्वो
९	१०	ष्णोसं	ष्णोस्सं

“ इति ”

अथ देवतार्चन प्रारंभः

श्रीमन्महागणपतये नमः॥ श्रीगुरुभ्यो नमः॥ श्रीभवानीशंकराय नमः॥ अथ देवतार्चन प्रारंभः॥

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य मम कायिकवाचिकमानसिकज्ञाताज्ञात समस्त पापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पंचायतनपूजां करिष्ये॥ इति संकल्प्य॥

नादशब्दमयीं घंटां सर्वविघ्नापहारिणीं ॥ पूजयेदस्त्रमंत्रेण देवस्य प्रीतिकारणात् ॥

अस्त्रमंत्रेण घंटां संपूज्य॥

आगमार्थं तु देवानां गमनार्थं तु रक्षसाम्॥ कुर्याद्घंटारवं नित्यं देवताव्हान लक्षणम्॥

इति घंटांवादयन्॥ ततो भूशुध्दिं भूतशुध्दिं च कुर्यात्॥

वराहऋषिः ॥ देवीगायत्रीच्छंदः ॥ भूदेवी देवता ॥ लां बीजं ॥ लीं शक्तिः ॥ लूं कीलम् ॥

मम देवतार्चनाधिकारसिध्यर्थे जपे विनियोगः॥

लां हृदयाय नमः॥ लीं शिरसे स्वाहा॥ लूं शिखायै वषट्॥ लैं कवचायहूं॥ लौं नेत्रत्रयाय वौषट्॥ लः अस्त्रायफट्॥

॥ ध्यानम् ॥

विष्णुशक्तिसमुत्पन्ने स्वर्णवर्णमहीतले॥ अनेकरत्नसंपन्ने भूमिदेवि नमोस्तुते॥

इति भूमिं प्रार्थ्य॥

अपसर्पंतु ये भूता ये भूता भुवि संस्थिताः ॥ ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यंतु शिवाज्ञया ॥

इति वामपादतलेन भूमिं त्रिरास्फालयेत् ॥

सार्धतालत्रयेणैव भूतमुच्चाटयेद्बुधः ॥ ॐ असुरांतक त्रिशूलायफट् ॥

इति सर्वासु दिक्षु नाराचमुद्रां त्रिशूलमुद्रां वा दर्शयेत् ॥ इतिभूशुद्धिः ॥

पृथ्वीतिमंत्रस्य मेरुपृष्ठऋषिः सुतलंछंदः आदि कूर्मोदेवता आसने विनियोगः ॥ ॐ पृथ्वित्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता॥ त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम्॥

इति संप्रार्थ्य ॥ आसनेउपविश्य ॥

अग्निनाग्निरिति मंत्रस्य काण्वो मेधातिथि ऋषिः अग्निर्देवता गायत्री च्छंदः दीप प्रज्वालने विनियोगः ॥

ॐ अग्निनाग्निः समिध्यते कविर्गृहपतिर्युवा ॥ हव्यवाड्जुव्हास्यः ॥

इति दीपं प्रज्वाल्य ॥ गंधाद्यैः पंचोपचारान् दत्वा ॥

अस्मिन्क्षेत्रे दीपनाथ निर्विघ्नसिद्धिहेतवे ॥ भवानीपतिपूजार्थमनुज्ञां दीयतां मम ॥

इति संप्रार्थ्य ॥ ततो रेचक पूरक कुंभक क्रमेण प्राणानायम्य ॥

ॐ व्हदंबुजे कर्णिक मध्यसंस्थं सिंहासने संस्थित दिव्यमूर्तिम् ॥ ध्यायेद्गुरुं चंद्रशिला प्रकाशं चित्पुस्तकाभीष्ट वरं दधानम् ॥

करिष्यमाण पूजाकर्मणि अविघ्नता सिध्यर्थे श्रीमहागणपति प्रार्थनां करिष्ये ॥

सुमुखश्चैकदंतश्च कपिलो गजकर्णकः ॥ लंबोदरश्च विकटो विघ्नराजो गणाधिपः ॥ धूमकेतुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः ॥ द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥ विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ॥ संग्रामे शुभकार्येषु विघ्नस्तस्य न जायते ॥ शुक्लांबरधरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ॥ प्रसन्नवदनं ध्यायेत् सर्वविघ्नोपशांतये ॥ सर्वमंगलमांगल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ॥ शरण्ये त्र्यंबके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥ सर्वदा सर्वकार्येषु नास्ति तेषाममंगलम् ॥ येषां हृदिस्थो भगवान् मंगलायतनो हरिः ॥ ॐ श्रीलक्ष्मीनारायणाभ्यां नमः ॥ ॐ ब्रह्मासरस्वतीभ्यां नमः ॥ ॐ उमामहेश्वराभ्यां नमः ॥ ॐ शचीपुरंदराभ्यां नमः ॥ ॐ मातापितृभ्यां नमः ॥ ॐ इष्टदेवताभ्यो नमः ॥ ॐ कुलदेवताभ्यो नमः ॥ ॐ ग्रामदेवताभ्यो नमः ॥ ॐ सर्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥ ॐ सर्वेभ्यो ब्राह्मणेभ्यो नमः ॥

करिष्यमाणपूजांगत्वेन ॥

॥ कलशाराधनं करिष्ये ॥

अग्रोदकस्य कलशमस्त्रेण क्षालयेद्बहिः ॥ अंतः कवचमंत्रेण हृन्मंत्रेण प्रपूरयेत् ॥ मूलेन गालिनी मुद्रा ममृतीकरणं तथा ॥ निर्विषीकरणं धेनुमुद्रां चापि प्रदर्शयेत् ॥ गायत्र्या दशवारेण अभिमंत्र्य जलं सुधीः ॥ अस्त्रायनम इति कलशं बहिः ॥ कवचायनम इत्यंतः प्रक्षाल्य ॥ मूलेन कलशमधोमुखं न्यस्य प्रणवेन धूपयित्वा ॥ पुनर्मूलेनोत्तानीकृत्य ॥ कलशोपरि

वस्त्रमाच्छाद्य ॥ ॐ हृदयाय नमः ॥ इत्युदकमापूर्य ॥ आधारे स्थापयि-
त्वाशुध्यर्थं गाळिन्यादि मुद्राः प्रदर्श्य ॥ गायत्र्या अभिमंत्र्य ॥

गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ॥ नर्मदे सिंधु-
कावेरि जलेस्मिन्सन्निधिं कुरु ॥ गंगागोदावरीकृष्णाप्रया-
गाद्वारकासह ॥ आवाह्य पंचगंगाश्च सर्वपापहराश्शुभाः ॥
इमंमे गंगेत्यस्य मंत्रस्य ॥ सिंधुक्षिप्रमेधातिथि ऋषिः ॥
सर्वानद्यो देवता ॥ जगती च्छंदः ॥ गंगावाहनेविनियोगः ॥

ॐ इमंमेंगंगेयमुनेसरस्वतिशुतुद्रिस्तोमंसचतापरु-
ष्ण्या ॥ असिक्न्यामरुद्वृधेवितस्तयार्जीकीयेशृणुह्यासु-
षोमया ॥ सितासितेसरितेयत्रसंगथेतत्राप्लुतासोदिव-
मुत्पतंति ॥ येवैतन्वंविसृजंतिधीरास्तेजनासोअमृत-
त्वंभजंते ॥

कलशदेवताभ्यो नमः ॥

ध्यानाद्युपचारान् समर्पयामि ॥

ॐ आकलशेषुधावतिपवित्रेपरिषिच्यते ॥ उक्थैर्य-
ज्ञेषुवर्धते ॥

मंत्रपुष्पं समर्पयामि ॥

पुष्कराद्यानि तीर्थानि गंगाद्या स्सरितस्तथा ॥ आग-
च्छं तु पवित्राणि पूजाकाले सदा मम ॥ सितमकरनिष-
ण्णां शुभ्रवर्णां त्रिनेत्राम् ॥ करधृतकलशोद्यत्सोत्पलाभी-
त्यभीष्टाम् ॥ विधिहरिहररूपां सेंदुकोटीरचूडां ॥ कलित-
सितदुकूलां जान्हवीं तां नमामि ॥

इतिप्रार्थयित्वा ॥ इतिकलशार्चनम् ॥

॥ शंखार्चनंकरिष्ये ॥

त्रैलोक्यां यानि तीर्थानि वासुदेवस्य चाज्ञया ॥ शंखे तिष्ठंति विप्रेंद्र तस्माच्छंखं प्रपूजयेत् ॥ स्ववामाग्रेतु षट्-कोणं वृत्तभूपुरवेष्टितम् ॥ कृत्वा त्रिकोणमूर्ध्वाग्रं स्तंभये-च्छंखमुद्रया ॥

प्रणवेन मंडले गंधपुष्पाक्षतैरभ्यर्च्य ॥

ॐ अस्त्रायनमः ॥

इत्याधारसहितं शंखंबहिःप्रक्षाल्य ॥

ॐ कवचाय नमः ॥

इत्यंतः प्रक्षाल्य त्रिकोणाकारमंडले पीठं प्रतिष्ठाप्य ॥

ॐ शंखाधारं त्रिपादं त्रिवलयविलसद्वासुकीमूर्तिरूपं ॥ वृत्ताकारं द्विनेत्रं लसितमुखवरं दिव्यवेदाग्निपादम् ॥ आ-ग्नेयानंतरूपं त्रिभुवननिलयं गंधपुष्पादिपूज्यम् ॥ तन्मध्ये कंबुपर्वं स्मरतु गुरुवरश्चंद्रसूर्याग्निरूपम् ॥

इत्याधारं ध्यात्वा ॥ ततः अग्निकलामावाहयेत् ॥ शंखे जलमापूर्य ॥

मं वन्हिमंडलाय धर्मप्रद दशकलात्मने नमः ॥ धम्रा-र्चिरुष्मा ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिंगिनी ॥ सुश्री स्सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहातिच ॥ इत्येता हव्यवाह-स्य कलादशविधाः स्मृताः ॥

ॐ जातवेदसेसुनवामसोममरातीयतोनिदहातिवे-

दंः ॥ सनःपर्षदतिदुर्गाणिविश्वानावेवसिंधुंदुरिता-
त्यग्निः ॥

इत्यग्निकलामावाह्य ॥ पीठे अधोमुखं शंखं प्रतिष्ठाप्य सूर्यकलामावाहयेत्॥

तपिनी तापिनी धूम्रा मरीची ज्वालिनी रुचिः ॥ सुषु-
म्ना भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा ॥ इत्येतास्सू-
र्यबिंबस्य कला द्वादशसंस्मृताः ॥ अं अर्कमंडलायार्थप्रद
द्वादशकलात्मने नमः ॥

ॐ आकृष्णेनरजंसावर्तमानोनिवेशयन्नमृतंमर्त्यं-
च ॥ हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन् ॥

इतिसूर्यकलामावाह्य ॥ उत्तानीकृत्य ॥ ॐ हृदयाय नमः इतिशंखेगं-
धपुष्पाक्षतान्निक्षिप्य ॥ क्षकाराद्यकारांतैर्मातृकाक्षरैर्जलमापूर्य ॥ ततश्चंद्रकला
मावाहयेत् ॥ शंखेजलमापूर्य ॥

उं सोममंडलाय कामप्रद षोडशकलात्मने नमः ॥
अमृतामानदापूषा तुष्टि पुष्टीरतिधृतिः ॥ शशिनी चंद्रिका
कांतिर्ज्योत्स्ना श्रीःप्रीतिरंगदा ॥ पूर्णा पूर्णा मृताचैव क-
लाष्षोडश संस्मृताः ॥

ॐ आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यं ॥ भवा-
वाजस्यसंगथे ॥

इतिसोमकलामावाह्य ॥

गंगेच यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ॥ नर्मदे सिंधु-
कावेरि जलेस्मिन्सन्निधिं कुरु ॥ अहिर्बुध्न्य ऋषिः ॥ अनु-

ष्टुप् छंदः ॥ श्रीपांचजन्योदेवता ॥ शां हृदयाय नमः ॥ शीं शिरसे स्वाहा ॥ शूं शिखायै वषट् ॥ शैं कवचाय हूं ॥ शौं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ शः अस्त्राय फट् ॥

॥ ध्यानम् ॥

लक्ष्मीभर्तुर्भुजाग्रे कृतवसतिसितं यस्यरूपं विशालं नीलाद्रे स्तुंगशृंगस्थितमिव रजनीनाथबिंबं विभाति ॥ पायान्नः पांचजन्यो हिदितिसुतकुलंत्रासयन् पूरयन् स्वैर्निध्वानैर्नीरदौघ ध्वनिपरिभवदैरंबरं कंबुराजः ॥ शं पांचजन्याय नमः ॥

इतिजपंसमर्पयामि

त्वं पुरा सागरोत्पन्नो विष्णुना विधृतःकरे ॥ निर्मितः सर्वदेवैश्च पांचजन्य नमोस्तु ते ॥ गर्भादेवारिनारीणां विशीर्यंते सहस्रधा ॥ तव नादेन पाताले पांचजन्य नमोस्तु ते ॥

ॐ पांचजन्याय विद्महे महद्युतिकराय धीमहि ॥ तन्नःशंखः प्रचोदयात् ॥

इतिशंखगायत्रीजपानंतरं किंचिच्छंखोदकं वामहस्ततले निक्षिप्य पुष्पं गृहीत्वा शंखोदकेन पूजाद्रव्याणि यागभूमिंच आपोहिष्ठेति मंत्रेण संप्रोक्ष्य ॥ कलशे किंचिन्निनयेत् ॥ ततो वामहस्तस्थितोदकेनात्मानंसंप्रोक्ष्य ॥ शंखं देवस्य दक्षिणदिग्भागे संस्थाप्य ॥ पुनश्शंखार्चनं कृत्वात्मार्चनं करिष्ये ॥

अं आत्मने नमः ॥ उं अंतरात्मने नमः ॥ मं परमात्मने नमः ॥ ह्रीं ज्ञानात्मने नमः ॥

गंधादिन्धारयेत्धस्ते त्वर्चयेदष्टपात्रिकाम् ॥ कर्णिकां संविलिख्याथ मूर्ध्नि हस्तं विनिक्षिपेत् ॥

अच्युतोहमनंतोहं ब्रह्मात्मा ध्यानपूर्वकम् ॥ योवेदादौ स्वरः प्रोक्तो वेदांते च प्रतिष्ठितः ॥ तस्य प्रकृतिलीनस्य यः परस्समहेश्वरः ॥ भावयित्वा विसृज्याथ पुष्पमाघ्राय दक्षिणे ॥ ॐ चंडेश्वराय नमः ॥

इतिनिर्माल्यंविसृज्य ॥

॥ अथलघुन्यासः ॥

मंडलांतरगतं हिरण्मयं भ्राजमानवपुषं शुचिस्मितम् ॥ चंडदीधिति मखंडविग्रहं चिंतयेन्मुनिसहस्रसेवितम् ॥ १ ॥

अथातोरुद्रस्नानार्चनाभिषेकविधिं व्याख्यास्यामः॥ उदित एव तीर्थे स्नात्वोदेत्य शुचिः प्रयतो ब्रह्मचारी शुक्लवासाः॥ तस्य दक्षिणा प्रत्यग्देशे तन्मुखः स्थित्वा ॥ आत्मनि देवताः स्थापयेत् ॥

अग्निःकांडर्षिः ॥ अघोरघोराश्चेति बीज शक्तयः ॥ चकारश्चेति कीलकम् ॥ श्रीरुद्रोदेवता ॥

श्रीरुद्रप्रीत्यर्थे लघुन्यासे विनियोगः ॥

प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठतु ॥ पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु ॥ हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु ॥ बाव्होरिंद्रस्तिष्ठतु ॥ जठरे अग्निस्तिष्ठतु ॥ हृदये शिवास्तिष्ठतु ॥ कंठे वसवास्तिष्ठंतु ॥ वक्रे सरस्वती तिष्ठतु ॥ नासिकायां वायुस्तिष्ठतु ॥ नयनयोश्चंद्रादित्यौ तिष्ठेताम् ॥ कर्णयोरश्विनौदेवौ तिष्ठेताम् ॥ ललाटे रुद्रा-

स्तिष्ठंतु ॥ मूर्ध्न्यादित्यास्तिष्ठंतु ॥ शिरसि महादेवस्तिष्ठतु ॥ शिखायां चामुंडा तिष्ठतु ॥ पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु ॥ पुरतः शूलिनी तिष्ठतु ॥ पार्श्वयोश्शिवाशंकरौ तिष्ठेताम् ॥ सर्वतो वायुस्तिष्ठतु ॥ ततो बहिस्सर्वतोग्निर्ज्वालामालापरिवृतस्तिष्ठतु ॥ सर्वेष्वंगेषु सर्वा देवता यथास्थानं तिष्ठंतु ॥ माँ रक्षंतु ॥ यजमानँरक्षंतु ॥ अग्निर्मे वाचिश्रित इत्यादिभिर्यथा लिंगमंगानि समृज्य ॥ अग्निर्वायुस्सूर्यश्चंद्रमा दिश आपः पृथिव्योषधिवनस्पतय इंद्रः पर्जन्य ईशान आत्मा ॥

ॐ अग्निर्मेवाचिश्रितः वाग्घृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥१॥ वायुर्मेप्राणेश्रितः प्राणोहृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि॥२॥सूर्योमेचक्षुषिश्रितःचक्षुर्हृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि॥३॥ चंद्रमामेमनसिश्रितः मनोहृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥४॥ दिशोमेश्रोत्रेश्रिताः श्रोत्रँहृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥५॥ आपोमेरेतसिश्रिताः रेतोहृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥६॥ पृथिवीमेशरीरेश्रिता शरीरँहृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥७॥ ओषधिवनस्पतयोमेलोमसुश्रिताः लोमानिहृदये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥८॥ इंद्रोमेबलेश्रितः बलँहृ-

दये हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥ ९ ॥ पर्ज-
न्योमेमूर्ध्निश्रितः मूर्धाहृदये हृदयंमयि अहममृते अ-
मृतंब्रह्मणि ॥ १० ॥ ईशानोमेमन्यौश्रितः मन्युर्हृदये
हृदयंमयि अहममृते अमृतंब्रह्मणि ॥ ११ ॥ आत्माम
आत्मनिश्रितः आत्माहृदये हृदयंमयि अहममृते अ-
मृतंब्रह्मणि ॥ १२ ॥ पुनर्म आत्मापुनरायुरागात् पुनः-
प्राणःपुनराकूतमागात् वैश्वानरोरश्मिभिर्वावृधानः अं-
तस्तिष्ठत्वमृतस्यगोपाः ॥

अथैनंगंधाक्षतपत्रपुष्पधूपदीपनैवेद्यतांबूलैरभ्यर्च्य ॥ आत्मानंप्रत्यारा-
धयेत् ॥

शुद्धस्फटिकसंकाशं त्रिनेत्रं पंचवक्त्रकम् ॥ गंगाधरं
दशभुजं सर्वाभरणभूषितम् ॥ १ ॥ नीलग्रीवं शशांकांकं
नागयज्ञोपवीतिनम् ॥ व्याघ्रचर्मोत्तरीयंच वरेण्यमभयप्र-
दम् ॥ २ ॥ कमंडल्वक्षसूत्राभ्यामान्वितं शूलपाणिनम् ॥
ज्वलंतं पिंगल जटा शिखामुद्योतकारिणम् ॥ ३ ॥ अ-
मृतेनाप्लुतं त्द्दष्टमुमादेहार्धधारिणम् ॥ वृषस्कंधसमारूढं
दिव्यभोगसमन्वितम् ॥ ४ ॥ दिग्देवतासमायुक्तं सुरासुर
नमस्कृतम् ॥ नित्यं च शाश्वतं शुद्धं ध्रुवमक्षरमव्ययम् ॥५॥
सर्वव्यापिनमीशानं रुद्रं वै विश्वरूपिणम् ॥ एवंध्यात्वा-
द्विजस्सम्यक्ततोयजनमारभेत् ॥ ६ ॥ आराधितो मनुष्यै
स्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः ॥ आराधयामि भक्त्या त्वा मां

गृहाण महेश्वर ॥ ७ ॥ देहो देवालयःप्रोक्तो जीवो देवस्सदाशिवः ॥ त्यजेदज्ञाननिर्माल्यं सोहंभावेन पूजयेत् ॥८॥ स्वामिन्सर्वजगन्नाथ यावत्पूजावसानकम् ॥ तावत्त्वं प्रीतिभावेन लिंगेस्मिन्सन्निधिंकुरु ॥ ९ ॥

ॐ त्र्यंबकंयजामहेसुगंधिंपुष्टिवर्धनम् उर्वारुकमिवबंधनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात् ॥

इत्यावाह्य ॥

ॐ आत्वावहंतु हरयस्सचेतस श्वेतैरश्वैस्सहकेतुमद्भिः ॥ वाताजवैर्बलवद्भिर्मनोजवै रायाहिशीघ्रं मम हव्यायशर्वोम् ॥

इतीशानमावाहयामी ॥

सद्यो जातं प्रपद्यामि आवाहनं समर्पयामि ॥ सद्योजाताय वै नमो नमः आसनं समर्पयामि ॥ भवे भवेनाति पाद्यम् ॥ भवे भवस्वमां अर्घ्यम् ॥ भवोद्भवाय नमः आचमनीयं समर्पयामि ॥ वामदेवाय नमः स्नानं स० ॥ ज्येष्ठाय नमः वस्त्रम् ॥ श्रेष्ठाय नमः उपवीतं स० ॥ रुद्राय नमः आभारणं स० ॥ कालाय नमः गंधं स० ॥ कलविकरणाय नमः तिलाक्षतान् स० ॥ बलविकरणाय नमः बिल्वपत्रं स० ॥ बलाय नमः धूपं स० ॥ बलप्रमथनाय नमः दीपं समर्पयामि ॥ सर्वभूतदमनाय नमः नैवेद्यंसमर्पयामि ॥ मनोन्मनाय नमः तांबूलं स० ॥ अघोराय नमः नीराजनं स० ॥ तत्पुरुषाय नमः मंत्रपुष्पं समर्पयामि ॥

नमस्तेऽस्तुभगवन्निति नमस्कारान्समर्पयामि ॥ हिरण्यगर्भाय नमः हिरण्यपुष्पं समर्पयामि ॥ अर्कचंपकपुन्नागनंद्यावर्तैश्चपाटलैः ॥ बृहतीकरवीरैश्चद्रोणपुष्पैस्समर्चयेत् ॥ ॐ भवाय देवाय नमः ॥ शर्वाय देवाय नमः ॥ ईशानाय देवाय नमः ॥ पशुपतये देवाय नमः ॥ उग्राय देवाय नमः ॥ रुद्राय देवाय नमः ॥ भीमाय देवाय नमः ॥ महते देवाय नमः ॥ भवस्य देवस्य पत्न्यै नमः ॥ शर्वस्य देवस्य पत्न्यै नमः ॥ ईशानस्य देवस्य पत्न्यै नमः ॥ पशुपतेर्देवस्य पत्न्यै नमः ॥ उग्रस्य देवस्य पत्न्यै नमः ॥ रुद्रस्य देवस्य पत्न्यै नमः ॥ भीमस्य देवस्य पत्न्यै नमः ॥ महतो देवस्य पत्न्यै नमः ॥

बिल्वाक्षतकुशाग्रहस्तोदेवतीर्थेन तर्पयेत् ॥

ॐ भवं देवं तर्पयामि ॥ शर्वं देवं तर्पयामि ॥ ईशानं देवं तर्पयामि ॥ पशुपतिं देवं तर्पयामि ॥ उग्रं देवं तर्पयामि ॥ रुद्रंदेवं तर्पयामि ॥ भीमं देवं तर्पयामि ॥ महांतं देवं तर्पयामि ॥ भवस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ शर्वस्य देवस्य पत्नीं त० ॥ ईशानस्य देवस्य पत्नीं त० ॥ पशुपतेर्देवस्य पत्नीं त० ॥ उग्रस्य देवस्य पत्नीं त० ॥ रुद्रस्य देवस्य पत्नीं त० ॥ भीमद्देवस्य पत्नीं त० ॥ महतो देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ इति तर्पणम् ॥

अथाष्टभिर्मंत्रैरष्टपुष्पाणि समर्पयामि ॥

॥ अथास्याघोरतनूरुपतिष्ठते ॥

अथशिवस्यमूर्ध्निहिरण्यकलशोदकेनसंततमुदकधारांन्यभिषिंचन् ॥ पयसा सर्पिषा दध्ना मधुना इक्षुरसेन आम्ररसेन नारिकेळसलिलेन गुडोदकेन पुष्पोदकेन फलोदकेनाथवा वै शुद्धोदकेन वा आदौ शंचम इत्यनुवाकं नमस्तेरुद्रमन्यव इत्येकादशानुवाकान् अग्नाविष्णूसजोषस इति प्रत्येकमेकं जपेत् ॥

सर्वेषां वारे वारे पुनराराधनं उत्तमाराधनम् पापक्षयार्थी व्याधिनाशनार्थी शत्रुनाशनार्थी जीवितार्थी मोक्षार्थी श्रीकामश्शांतिकामः पुष्टिकामस्तुष्टिकाम वृद्धिकाम आयुष्यकाम आरोग्यकामोन्नादिकामो मेधाकामः प्रज्ञाकाम एवंकुर्वन्नाचार्येभ्यः ऋत्विग्भ्यस्सवत्सां सालंकारां गां दद्यात् एकादशब्राह्मणान् भोजयिष्ये अश्वमेधक्रतुफलं वाप्नोतीत्याह भगवान् बोधायनः ॥ इति लघुन्यासः ॥

॥ अथ पंचामृताभिषेकः ॥

अस्यश्रीपंचद्रव्यदेवतामंत्रस्य गौतम वामदेव परमेष्ठि प्रजापति विश्वामित्रा ऋषयः ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुब्बृहती पंक्तयश्छंदांसि ॥ सोमवायुरविविश्वेदेवसवितारोदेवताः ॥ पंचद्रव्यदेवताप्रीत्यर्थे तत्तद्रव्याभिमंत्रणेविनियोगः ॥

ॐ आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतःसोमवृष्ण्यं ॥ भवावाजस्यसंगथे ॥ इति क्षीरम् ॥

ॐ दधिक्राव्णोअकारिषं जिष्णोरश्वस्यवाजिनः ॥ सुरभिनोमुखाकरत्प्रणआयूंषितारिषत् ॥ इति दधि ॥

ॐ घृतंमिमिक्षेघृतमस्ययोनिर्घृतेश्रितोघृतमवस्य-धाम ॥ अनुष्वधमावहमादयस्वस्वाहाकृतंवृषभवक्षि-हव्यम् ॥ इति घृतम् ॥

ॐ मधुवाताऋतायतेमधुक्षरंतिसिंधवः ॥ माध्वीर्न-स्संत्वोषधीः ॥ इति मधु ॥

ॐ स्वादुःपवस्वदिव्यायजन्मने स्वादुरिंद्रायसुह-वीतुनाम्ने ॥ स्वादुर्मित्रायवरुणायवायवेबृहस्पतयेम-धुमांअदाभ्यः ॥ इति शर्करा ॥

क्षीरादिपंचद्रव्येषु सोमाय नमः ॥ वायवे नमः ॥ रव-ये नमः ॥ सवित्रे नमः ॥ विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ॥

ध्यानावाहनादिषोडशोपचारपूजां समर्पयामि ॥ पंचब्रह्मपूजांकरिष्ये ॥

सद्योजाताय नमः ॥ वामदेवाय नमः ॥ अघोराय नमः ॥ तत्पुरुषाय नमः ॥ ईशानाय नमः ॥ पंचब्रह्मदेवताभ्यः ॥

ध्यानाद्युपचारान्समर्पयामि ॥ तत्रादौ देवस्यमलापकर्षणार्थं आपोहि-ष्ठेति मंत्रेण स्नानं कुर्यात् ॥ क्षीरेणस्नापयिष्ये ॥

ॐ आनीतकल्पतरुपुष्पसुगंधमाल्यै
विद्याधरैश्श्रुतिधरैरुपवीणयंतम् ॥
मूर्ध्निस्खलत्तुहिनदीधितिसोदरैश्च

क्षीरैर्निरंतरमहंस्नपयामिशंभुम् ॥ १ ॥

ॐ आप्यायस्वसमेतुते० ॥

श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ क्षीरस्नानं समर्पयामि ॥

क्षीरस्नानानंतरं शुद्धोदकस्नानं करिष्ये ॥

ॐ सद्योजातंप्रपद्यामिसद्योजातायवैनमोनमः ॥ भवेभवेनातिभवेभवस्वमां भवोद्भवायनमः ॥

शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि ॥ दध्नास्नापयिष्ये ॥

ॐ ब्रह्मादिदेवगणनम्यकिरीटनाना
रत्नप्रभापटलपिंछलितांघ्रिपद्मम् ॥
लोकेश्वरेश्वरमकुंठितवीर्यमेतं
दध्नानिरंतरमहंस्नपयामिशंभुम् ॥ २ ॥

ॐ दधिक्राव्णोअकारिषं० ॥

श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ दधिस्नानं समर्पयामि ॥

धधिस्नानानंतरं शुद्धोदकस्नानं करिष्ये ॥

ॐ वामदेवायनमोज्येष्ठायनमः श्रेष्ठायनमोरुद्राय नमः कालायनमः कलविकरणायनमो बलविकरणायनमो बलायनमो बलप्रमथनायनमस्सर्वभूतदमनायनमो मनोन्मनाय नमः ॥

शुद्धोदकस्नानंसमर्पयामि ॥ घृतेनस्नापयिष्ये ॥

ॐ देवत्रिशूलधरचार्चितदेवदेव

देवैरदर्शितनिजामलपादपद्मम् ॥
राज्यप्रदंहिभजतांनवनीतनीतै
राज्यैरहंशुभकरंस्नपयामिशंभुम् ॥ ३ ॥

ॐ घृतंमिमिक्षेघृतमस्ययोनिः ॥

श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ घृतस्नानं समर्पयामि ॥

घृतस्नानानंतरं शुद्धोदकस्नानं करिष्ये ॥

ॐ अघोरेभ्योथघो रेभ्योघोरघोरतरेभ्यः ॥ सर्वेभ्यस्सर्वशर्वेभ्योनमस्तेअस्तुरुद्ररूपेभ्यः ॥

शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि ॥ मधुनास्नापयिष्ये ॥

ॐ भक्तेष्टदाननिरतंसततंगिरींद्र
कन्यावभासितनिजोन्नतवामपार्श्वम् ॥
श्रत्धावतामभिमतार्थकरंत्रिनेत्रं
सिंचाम्यहंमधुमयंमधुनाथशंभुम् ॥ ४ ॥

ॐ मधुवाताऋतायते० ॥

श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ मधुस्नानं समर्पयामि ॥

मधुस्नानानंतरं शुद्धोदकस्नानंकरिष्ये ॥

ॐ तत्पुरुषायविद्महेमहादेवायधीमहि ॥ तन्नोरुद्रः प्रचोदयात् ॥

शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि ॥ शर्करया स्नापयिष्ये ॥

ॐ गंगातरंगनटिकानवरंगनोऽति

तुंगार्चितायतजटानिकुरंबमेनम् ॥
जंभारिसंभृतनवप्रसवार्चितांघ्रिं
सिंचामिशंकरमहंवरशर्कराभिः ॥ ५ ॥

ॐ स्वादुःपवस्वदिव्यायजन्मने० ॥

श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ शर्करास्नानं समर्पयामि ॥

ततश्शुद्धोदकस्नानं करिष्ये ॥

ॐ ईशानस्सर्वविद्यानामीश्वरःसर्वभूतानांब्रह्माधिंपतिर्ब्रह्मणोधिंपतिर्ब्रह्माशिवोमेंअस्तुसदाशिवोम् ॥

शुद्धोदकस्नानं समर्पयामि ॥ फलोदकेन स्नापयिष्ये ॥

ॐ याः फलिनीर्याअफलाअपुष्पायाश्चपुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूतास्तानोमुंचंत्वंहसः ॥

श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ फलोदकस्नानं समर्पयामि ॥

ततस्तत्पुरुषायेतिरुद्रगायत्र्याशुद्धोदकस्नानंकुर्यात् ॥

क्षीरंदधिघृतोपेतंमधुशर्करयान्वितम् ॥ पंचामृतंगृहाणेदं जगन्नाथनमोस्तुते ॥

॥ इति पंचामृताभिषेकः ॥

॥ अथ रुद्रः ॥

अस्य रुद्रस्य प्रश्नस्य अनुष्टुप् छंदस्य अघोर ऋषिः संकर्षण मूर्तिस्वरूपो योसावादित्यः परमपुरुषस्सएष रुद्रो देवता अग्ने क्रतुचरमाया मिष्टिकाया ऽँ शतरुद्रिय जपे

विनियोगः ॥ 'सकलस्य रुद्राध्यायस्य श्रीरुद्रो देवता एका गायत्री छंदः तिस्रः पंक्तयः सप्तानुष्टुप् द्वे जगत्यौ परमेष्ठी ऋषिः श्रीरुद्रो देवता श्रीभवानीशंकर देवता प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः ॥ अग्निहोत्रात्मने अंगुष्ठाभ्यां हृदयाय नमः ॥ दर्शपूर्णमास्यात्मने तर्जनीभ्यां शिरसे स्वाहा ॥ चातुर्मास्यात्मने मध्यमाभ्यां शिखायै वषट् ॥ निरूढपशुबंधात्मने अनामिकाभ्यां कवचाय हूं ॥ ज्योतिष्टोमात्मने कनिष्ठिकाभ्यां नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ सर्वक्रत्वात्मने करतलकरपृष्ठाभ्यां अस्त्राय फट् ॥ध्यानं॥ आपाताळनभस्थलांतभुवन ब्रह्मांडमाविस्फुर ज्योतिस्फाटिकलिंगमौळिविलसत्पूर्णेंदुवांतामृतैः ॥ अस्तोकाप्लुतमेकमीशमनिशं रुद्रानुवाकांजपन् ॥ ध्यायेदीप्सितसिद्धयेध्रुतपदं विप्रोभिषिंचेच्छिवम् ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशंशुद्धविद्याप्रदायकम् ॥ शुद्धंसच्चित्सुखानंदं शुद्धपूर्णमहंभजे ॥ ॐ नमोभगवतेरुद्राय मृत्योर्मेपाहि हरिः ॐ ॥

ततो नमकचमकैर्गवयशृंगेण शिवस्य मूर्ध्निकलशोदकमभिषिंचेत् ॥

ॐ नमस्तेरुद्रमन्यवउतोतइषवेनमः । नमस्तेअस्तु धन्वनेबाहुभ्यामुततेनमः । यातइषुःशिवतमाशिवंबभूवतेधनुः । शिवाशरव्यायातवतयानोरुद्रमृडय । यातेरुद्रशिवातनूरघोरापापकाशिनी । तयानस्तनुवाशंतम

यागिरिशंताभिचाकशीहि। यामिषुंगिरिशंतहस्तें(१)बि
भर्ष्यस्तवे । शिवांगिरित्रतांकुरुमाहिꣳसीः पुरुषंजगत् ।
शिवेनवचसात्वागिरिशाच्छावदामसि । यथानःसर्वमि
ज्जगदयक्ष्मꣳसुमनाअसत् । अध्यवोचदधिवक्ताप्रथमो
दैव्योभिषक् । अहीꣳश्चसर्वाञ्जंभयन्त्सर्वाश्चयातुधा
न्यः । असौयस्ताम्रोअरुणउतबभ्रुस्सुमंगलः । येचेमाꣳ
रुद्राअभितोदिक्षु(२)श्रिताःसहस्रशोऽवैषाꣳहेडईमहे ।अ
सौयोऽवसर्पतिनीलग्रीवोविलोहितः । उतैनंगोपाअदृश
न्नदृशन्नुदहार्यः । उतैनंविश्वाभूतानिसदृष्टोमृडयाति
नः ॥ नमोअस्तुनीलग्रीवायसहस्राक्षायमीढुषे । अथो
येअस्यसत्वानोऽहंतेभ्योऽकरंनमः । प्रमुंचधन्वनस्त्वमु
भयोरात्नियोर्ज्याम् । याश्चतेहस्तइषवः(३)पराताभगवो
वप । अवतत्यधनुस्त्वꣳसहस्राक्षशतेषुधे । निशीर्यश
ल्यानांमुखाशिवोनःसुमनाभव । विज्यंधनुःकपर्दिनो
विशल्योबाणवाꣳउत । अनेशन्नस्येषवआभुरस्यनिषंग
थिः । यातेहेतिर्मीढुष्टमहस्तेबभूवतेधनुः । तयास्मान्वि
श्वतस्त्वमयक्ष्मयापरिभुज । नमस्तेअस्त्वायुधायानात
तायधृष्णवे । उभाभ्याम् (४) उततेनमोबाहुभ्यांतवध
न्वने । परितेधन्वनोहेतिरस्मान्वृणक्तुविश्वतः । अथोयइ

षुधिस्तवारेअस्मन्निधेहितम् । नमस्तेऽस्तुभगवन्विश्वेश्वरायमहादेवायत्र्यंबकायत्रिपुरांतकायत्रिकाग्निकालायकालाग्निरुद्राय नीलकंठायसर्वेश्वरायसदाशिवायश्रीमन्महादेवायनमः ॥ १ ॥

ॐ नमोहिरण्यबाहवेसेनान्येदिशांचपतयेनमोनमोवृक्षेभ्योहरिकेशेभ्यःपशूनांपतयेनमो नमःसस्पिंजरायत्विषीमतेपथीनांपतयेनमो नमोबभ्लुशायविव्याधिनेऽन्नानांपतयेनमो नमोहरिकेशायोपवीतिनेपुष्टानांपतयेनमोनमोभवस्यहेत्यैजगतांपतयेनमो नमोरुद्रायाततायिनेक्षेत्राणांपतयेनमो नमःसूतायाहंत्यायवनानांपतयेनमोनमः(१)रोहितायस्थपतयेवृक्षाणांपतयेनमोनमोमंत्रिणेवाणिजायकक्षाणांपतयेनमो नमोभुवंतयेवारिवस्कृतायौषधीनांपतयेनमोनम उच्चैर्घोषायाक्रंदयतेपत्तीनांपतयेनमोनमःकृत्स्नवीतायधावतेसत्वनांपतयेनमः ॥ २ ॥

ॐ नमःसहमानायनिव्याधिनआव्याधिनीनांपतयेनमोनमःककुभायनिषंगिणेस्तेनानांपतयेनमो नमोनिषंगिणइषुधिमतेतस्कराणांपतयेनमोनमो वंचतेपरिवंचतेस्तायूनांपतयेनमोनमो निचेरवेपरिचरायारण्यानांपतयेनमो नमःसृकाविभ्योजिघांसद्भ्योमुष्णतांपतयेन

मो नमोऽसिमद्भ्योनक्तंचरंद्भ्यःप्रकृन्तानांपतयेनमो नम उष्णीषिणेगिरिचरायकुलुंचानांपतयेनमो नमः(१)इषुमद्भ्योधन्वाविभ्यंश्चवोनमोनम आतन्वानेभ्यःप्रतिदधानेभ्यश्चवोनमोनमआयच्छंद्भ्योविसृजद्भ्यश्चवोनमो नमोऽस्यद्भ्योविध्यंद्भ्यश्चवोनमो नमआसीनेभ्यःशयानेभ्यश्च वोनमोनमःस्वपद्भ्योजाग्रंद्भ्यश्चवोनमो नमस्तिष्ठंद्भ्योधावंभ्यश्चवोनमो नमःसभाभ्यःसभापतिभ्यश्चवोनमो नमोअश्वेभ्योऽश्वंपतिभ्यः(२)चवोनमः ॥ ३ ॥

ॐ नमआव्याधिनीभ्योविविध्यन्तीभ्यश्चवोनमो नम उगंणाभ्यस्तृँहतीभ्यंश्चवोनमो नमोगृत्सेभ्योगृत्सपतिभ्यश्चवोनमो नमोव्रातेभ्योव्रातपतिभ्यश्चवोनमो नमो गणेभ्योगणपतिभ्यश्चवोनमो नमोविरूपेभ्योविश्वरूपेभ्यश्चवोनमो नमोमहद्भ्यःक्षुल्लकेभ्यश्चवोनमोनमोरथिभ्योऽरथेभ्यश्चवोनमोनमोरथेभ्यः(१)रथपतिभ्यश्चवोनमोनमःसेनाभ्यःसेनानिभ्यश्चवोनमो नमःक्षत्तृभ्यःसंग्रहीतृभ्यश्चवोनमो नमस्तक्षभ्योरथकारेभ्यश्चवोनमो नमःकुलालेभ्यःकर्मारेभ्यश्चवोनमो नमःपुंजिष्टेभ्योनिषादेभ्यश्चवोनमोनमइषुकृद्भ्योधन्वकृद्भ्यश्चवोनमो नमोमृगयुभ्यःश्वनिभ्यश्चवोनमो नमःश्वभ्यःश्वपतिभ्यश्च(२) वोनमः ॥ ४ ॥

ॐ नमो॑भ॒वाय॑चरु॒द्राय॑च॒नमः॑श॒र्वाय॑चपशु॒पत॑येच॒ नमो॒नील॑ग्रीवायचशिति॒कंठा॑यच॒ नमः॑कप॒र्दिने॑च॒व्युप्त केशायच॒नमः॑सह॒स्त्रा॒क्षाय॑चश॒तध॑न्वनेच॒नमो॑ गिरि॒शाय॑ चशिपिवि॒ष्टाय॑च॒नमो॑मी॒ढुष्ट॑माय॒चेषु॑मतेच॒नमो॑ ह्र॒स्वाय॑ चवाम॒नाय॑च॒नमो॑बृह॒तेच॒वर्षी॑यसेच॒नमो॑ वृ॒द्धाय॑चसं॒वृध्व॑ नेच(१)नमो॒अग्रि॑यायचप्रथ॒माय॑च॒नम॑आ॒शवे॑चाजि॒राय॑ च॒नमः॒शीघ्रि॑यायच॒शीभ्या॑यच॒ नम॑ऊ॒र्म्या॑यचावस्व॒न्या॑ यच॒नमः॑स्रोत॒स्या॑यच॒द्वीप्या॑यच ॥ ५ ॥

ॐ नमो॒ज्येष्ठाय॑च कनि॒ष्ठाय॑च॒ नमः॑पूर्व॒जाय॑चापर॒ जाय॑च॒नमो॑मध्य॒माय॑चापग॒ल्भाय॑च॒ नमो॑जघ॒न्या॑यच॒बु ध्नि॑यायच॒ नमः॑सो॒भ्या॑यचप्रतिस॒र्या॑यच॒ नमो॒याम्या॑यच॒ क्षेम्या॑यच॒नम॑उर्व॒र्या॑यच॒खल्या॑यच॒नमः॒ श्लोक्या॑यचावसा॒ न्या॑यच॒नमो॒वन्या॑यच॒कक्ष्या॑यच॒नमः॑ श्र॒वाय॑चप्रतिश्र॒वा य॑च(१)नम॑आ॒शुषे॑णायच॒शुर॑थायच॒नमः॒शूरा॑यचावभि॒ द॒तेच॒नमो॑व॒र्मिणे॑चवरू॒थिने॑च॒नमो॑ बि॒ल्मिने॑चकव॒चिने॑च॒ नमः॑श्रु॒ताय॑चश्रुतसे॒नाय॑च ॥ ६ ॥

ॐ नमो॑दुंदु॒भ्या॑यचाहन॒न्या॑यच॒ नमो॑धृ॒ष्णवे॑चप्रमृ॒ शाय॑च॒ नमो॑दू॒ताय॑च॒प्रहि॑तायच॒ नमो॑निष॒ङ्गिणे॑चेषुधि॒म ते॑च नम॑स्ती॒क्ष्णेष॑वेचायु॒धिने॑च॒ नमः॑स्वायु॒धाय॑चसु॒धन्व॑

नेचनमस्स्रुत्यायचपथ्यायचनमः काट्यायच नीप्यायच
नमः सूद्यायचसरस्यायचनमोनाद्यायचवैशंतायच(१)न
मःकूप्यायचावट्यायच नमोवर्ष्यायचावर्ष्यायचनमोमे
घ्यायच विद्युत्यायचनमईध्रियायचातप्यायच नमोवा
त्यायचरेष्मियायचनमोवास्तव्यायचवास्तुपायच ॥७॥
ॐ नमःसोमायच रुद्रायचनमस्ताम्रायचारुणायच
नमःशंगायचपशुपतयेच नमउग्रायचभीमायच नमोअ
ग्रेवधायचदूरेवधायचनमोहंत्रेच हनीयसेचनमोवृक्षेभ्यो
हरिकेशेभ्योनमस्तारायनमःशंभवेचमयोभवेचनमः शंक
रायचमयस्करायच नमःशिवायच शिवतरायच(१)नम
स्तीर्थ्यायचकूल्यायचनमःपार्यायचावार्यायच नमःप्रतर
णायचोत्तरणायच नमआतार्यायचालाद्यायच नमःश
ष्प्यायचफेन्यायचनमःसिकत्यायचप्रवाह्यायच ॥ ८ ॥
ॐ नमइरिण्यायचप्रपथ्यायच नमःकिँशिलायच क्षय
णायचनमःकपर्दिनेचपुलस्तयेच नमोगोष्ठ्यायचगृह्या
यच नमस्तल्प्यायच गेह्यायचनमःकाट्यायचगह्वरेष्ठाय
चनमोहृदय्यायचनिवेष्प्यायच नमःपाꣳसव्यायच रज
स्यायच नमःशुष्क्यायचहरित्यायच नमोलोप्यायचोल
प्यायच(१) नमऊर्व्यायचसूर्म्यायच नमःपर्ण्यायचपर्णश

द्यायचनमोऽपगुरमाणायचाभिघ्नतेच नमआखिदतेच
प्रखिदतेचनमोवः किरिकेभ्योदेवानाꣳहृदयेभ्योनमो
विक्षीणकेभ्यो नमोविचिन्वत्केभ्यो नमआनिर्हतेभ्यो
नमआमीवत्केभ्यः ॥ ९ ॥

ॐ द्रापेअंधसस्पतेदरिद्रन्नीललोहित। एषांपुरुषाणामे
षांपशूनांमाभेर्मारोमोएषांकिंचनाममत्। यातेरुद्रशिवा
तनूःशिवाविश्वाहभेषजी । शिवारुद्रस्यभेषजीतयानो
मृडजीवसे । इमाꣳरुद्रायतवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरायप्रभरा
महेमतिम् । यथानःशमसद्द्विपदेचतुष्पदेविश्वंपुष्टंग्रामे
अस्मिन् (१) अनातुरं। मृडानोरुद्रोतनोमयस्कृधिक्षयद्वी
रायनमसाविधेमते। यच्छंचयोश्चमनुरायजेपितातदश्या
मतवरुद्रप्रणीतौ । मानोमहांतमुतमानोअर्भकंमानउक्षं
तमुतमानउक्षितं । मानोवधीःपितरंमोतमातरंप्रियामा
नस्तनुवः (२) रुद्ररीरिषः । मानस्तोकेतनयेमानआयुषि
मानोगोषुमानोअश्वेषुरीरिषः । वीरान्मानोरुद्रभामितोव
धीर्हविष्मंतोनमसाविधेमते । आरात्तेगोघ्नउतपूरुषघ्नेक्ष
यद्वीरायसुम्नमस्मेतेअस्तु । रक्षाचनोअधिचदेवब्रूह्यधा
चनःशर्मयच्छद्विबर्हाः। स्तुहि(३)श्रुतंगर्तसदंयुवानंमृगं
नभीममुपहत्नुमुग्रम् । मृडाजरित्रेरुद्रस्तवानोअन्यंतेअ

स्मन्निवपंतुसेनाः । परिणोरुद्रस्यहेतिर्वृणक्तुपरित्वेषस्य दुर्मतिरघायोः । अवस्थिरामघवंद्भ्यस्तनुष्वमीढ्वस्तोका यतनयायमृडय । मीढुंष्टमशिवंतमशिवोनःसुमनाभव । परमेवृक्षआयुधंनिधायकृत्तिंवसानआचरपिनाकं(४)बि भ्रदागहि । विकिरिदविलोहितनमस्तेअस्तुभगवः । या स्तेसहस्रँहेतयोन्यमस्मन्निवपंतुताः । सहस्राणिसहस्र धावाहुवोस्तवहेतयः । तासामीशानोभगवःपराचीना मुखाकृधि ॥ १० ॥

ॐ सहस्राणिसहस्रशोयेरुद्राअधिभूम्याम् । तेषांँसहस्र योजनेऽवधन्वानितन्मसि । अस्मिन्महत्यर्णवेंऽन्तरिक्षे भवाअधि । नीलग्रीवाःशितिकंठाःशर्वाअधःक्षमाचराः । नीलग्रीवाःशितिकंठादिवँरुद्राउपाश्रिताः । येवृक्षेषुस स्पिंजरानीलग्रीवाविलोहिताः । येभूतानामधिपतयो विशिखासःकपर्दिनः । येअन्नेषुविविध्यंतिपात्रेषुपिब तोजनान् । येपथांपथिरक्षयऐलबृदायव्युधः । येतीर्थानि (१)प्रचरंतिसृकावंतोनिषंगिणः । यएतावंतश्चभूयाँस श्चदिशोरुद्रावितस्थिरे ॥ तेषाँसहस्रयोजनेऽवधन्वानि तन्मसि । नमोरुद्रेभ्योयेपृथिव्यांयेऽन्तरिक्षेयेदिवियेषा मन्नंवातोवर्षमिषवस्तेभ्यो दशप्राचीर्दशदक्षिणादशप्रती

चीर्दशोदींचीर्दशोर्ध्वास्तेभ्यो नमस्तेनोंमृडयंतुतेयंद्वि
ष्मोयश्चनोद्वेष्टितंवोजंभेंदधामि ॥ ११ ॥

ॐ नमंस्तेनमोहिरंण्यबाहवेनमःसहंमानायनमंआ
व्याधिनींभ्यो नमोंभवायंचनमोंज्येष्ठायंचनमोंदुंदुभ्यांय
चनमः सोमांयचनमंइरिंण्यांयचद्रापेंसहस्त्राण्येकांदश ॥
ॐ ॥ सद्योजातंप्रंपद्यामिसद्योजातायवैनमोनमंः भवे
भंवेनातिंभवेभंवस्वमांभवोद्भवायनमंः वामदेवायनमों
ज्येष्ठायनमः श्रेष्ठायनमोरुद्रांयनमःकालांयनमःकलंवि
करणायनमो बलंविकरणायनमोबलांयनमोबलंप्रमथ
नायनमःसर्वंभूतदमनायनमोंमनोन्मंनायनमंः अघोरें
भ्योथघोरेंभ्योघोरघोरंतरेभ्यः सर्वेंभ्यःसर्वशर्वेंभ्योनमंस्ते
अस्तुरुद्ररूंपेभ्यः तत्पुरुंषायविद्महेंमहादेवायंधीमहि त
न्नोरुद्रःप्रचोदयात् ईशानःसर्वंविद्यानामीश्वरः सर्वंभूता
नांब्रह्माधिंपतिर्ब्रह्मणोधिंपतिर्ब्रह्माशिवोमें अस्तुसदाशि
वोम् ॥ ॐ नमोहिरण्यबाहवेहिरण्यवर्णायहिरण्यरूपाय
हिरंण्यपतयेंबिकापतयउमापतयेपशुपतयेंनमोनमः ऋत
ँसत्यंपरंब्रह्मपुरुषंकृष्णपिंगलमूर्ध्वरेंतांविरूपाक्षंविश्वरू
पायवैंनमोनमंः विश्वंभूतंभुवंनंचित्रंबहुधाजातंजायंमा
नंचयत् सर्वोह्येषरुद्रस्तस्मैंरुद्रायनमोंअस्तु कद्रुद्रायप्रचेत

सेमीढुष्टंमायतन्व्यंसे । वोत्वेमशंतमऽहृदे । सर्वोह्येषरुद्र स्तस्मैरुद्रायनमोअस्तु अपैतुमृत्युरमृतंन्नआगन्वैवस्व तोनोअभयंकृणोतु पर्णवनस्पतेरिवाभिनः शीयताऽर यिःसचतान्नःशचीपतिः । परंमृत्योअनुपरेहिपंथांयस्ते स्वइतरोदेवयानात्चक्षुष्मतेश्रुण्वतेतेब्रवीमिमानःप्रजा ऽरीरिषोमोतवीरान् । वातंप्राणंमनसान्वारंभामहेप्रजाप तिंयोभुवनस्यगोपाः । सनोमृत्योस्त्रायतांपात्वऽहंसो ज्योग्जीवाजरामशीमहि । अमुत्रभूयादधयद्यमस्यबृह स्पतेरभिशस्तेरमुंचः । प्रत्यौहतामश्विनामृत्युमस्माद्देवा नामग्नेभिषजाशचीभिः । हरिऽहरंतमनुयंतिदेवाविश्व स्येशानंवृषभंमतीनां । ब्रह्मसरूपमनुमेदमागादयनंमा विवधीर्विक्रमस्व । शल्कैरग्निमिंधानउभौलोकौसनेमह म् । उभयोर्लोकयोर्ऋध्वातिमृत्युंतराम्यहं । माच्छिदोमृ त्योमावधीर्मामेबलंविवृहोमाप्रमोषीः । प्रजांमामेरीरिष आयुरुग्रनृचक्षसंत्वाहविषाविधेम । मानोमहांतमुतमानो अर्भकंमानउक्षंतमुतमानउक्षितम् । मानोवधीःपितरंमो तमातरंप्रियामानस्तनुवोरुद्ररीरिषः । मानस्तोकेतनयेमा नआयुषिमानोगोषुमानोअश्वेषुरीरिषः । वीरान्मानारु द्रभामितोवधीर्हविष्मंतोनमसाविधेमते । प्रजापतेनत्वदे

तान्यन्योविश्वाजातानिपरितावभूव । यत्कामास्तेजुहु मस्तन्नोअस्तुवयँस्यामपतयोरयीणाम् । स्वस्तिदाविश स्पतिर्वृत्रहाविमृधोवशी । वृषेंद्रःपुरएतुनःस्वस्तिदाअभ यंकरः । त्र्यंबकंयजामहेसुगंधिंपुष्टिवर्धनम् । उर्वारुकमिं वबंधनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात् । येतेसहस्रमयुतंपाशा न्मृत्योर्मर्त्यायहंतवे । तान्यज्ञस्यमाययासर्वानवयजाम हे मृत्यवेस्वाहामृत्यवेस्वाहा ओंनमो भगवतेरुद्राय विष्णवेमृत्योर्मेपाहि ॥

हरिः ओम् अग्नाविष्णूसजोषसेमावर्धंतुवांगिरः । द्यु म्नैर्वाजेभिरागतम् । वाजश्चमेप्रसवश्चमेप्रयतिश्चमेप्रसिं तिश्चमेधीतिश्चमे क्रतुश्चमेस्वरश्चमे श्लोकश्चमेश्रावश्चमे श्रुतिश्चमेज्योतिश्चमेसुवश्चमेप्राणश्चमेऽपानः (१) च मेव्यानश्चमेऽसुश्चमेचित्तंचमआधीतंचमे वाक्चमे मन श्चमेचक्षुश्चमेश्रोत्रंचमेदक्षश्चमेबलंचमओजश्चमे सहश्च मआयुश्चमेजराचमआत्माचमेतनूश्चमेशर्मचमे वर्मचमे ऽङ्गानिचमेऽस्थानिचमेपरूँषिचमेशरीराणिचमे ॥ १ ॥

ॐ ज्यैष्ठ्यंचमआधिपत्यंचमेमन्युश्चमेभामश्चमेऽम श्चमेम्भश्चमेजेमाचमेमहिमाचमे वरिमाचमे प्रथिमाचमे वर्ष्माचमेद्राघुयाचमेवृद्धंचमेवृद्धिश्चमेसत्यंचमे श्रद्धाच

मेजगंच (१) मेधनंचमेवशश्चमे त्विषिश्चमेक्रीडाचमे मोदश्चमेजातंचमे जनिष्यमाणंचमे सूक्तंचमे सुकृतंचमे वित्तंचमे वेद्यंचमेभूतंचमेभविष्यच्चमे सुगंचमे सुपथंचम ऋध्यंचमऋद्धिश्चमेक्लृप्तंचमेक्लृप्तिश्चमेमतिश्चमेसुमति श्चमे ॥२॥२॥

ॐ शंचमेमयश्चमे प्रियंचमेऽनुकामश्चमेकामश्चमेसौ मनसश्चमेभद्रंचमे श्रेयश्चमे वस्यश्चमे यशश्चमेभगश्च मे द्रविणंचमेयंताचमेधर्ताचमेक्षेमश्चमे धृतिश्चमेविश्वंच (१) मेमहश्चमेसंविच्चमेज्ञात्रंचमेसूश्चमेप्रसूश्चमे सीरं चमेलयश्चमऋतंचमेऽमृतंचमेऽयक्ष्मंचमेऽनामयच्चमे जी वातुश्चमे दीर्घायुत्वंचमेऽनमित्रंचमेऽभयंचमेसुगंचमेश यनंचमेसूषाचमेसुदिनंचमे ॥२॥३॥

ॐ ऊर्क्चमे सूनृताचमेपयश्चमेरसश्चमेघृतंचमे मधु चमेसग्धिश्चमेसपीतिश्चमेकृषिश्चमेवृष्टिश्चमेजैत्रंचमऔ द्भिद्यंचमेरयिश्चमेरायश्चमे पुष्टंचमेपुष्टिश्चमे विभुच(१)मे प्रभुचमेबहुचमेभूयश्चमे पूर्णंचमेपूर्णतरंचमे क्षितिश्चमेकू यवाश्चमे ऽन्नंचमेऽक्षुच्चमेव्रीहयश्चमेयवाश्चमेमाषाश्चमेति लाश्चमेमुद्गाश्चमेखल्वाश्चमेगोधुमाश्चमे मसुराश्चमेप्रि यंगवश्चमेऽणवश्चमेश्यामाकाश्चमेनीवाराश्चमे ॥२॥४॥

ॐ अश्माचमेमृत्तिकाचमे गिरयश्चमे पर्वताश्चमे सिकताश्चमेवनस्पतयश्चमेहिरण्यंचमेऽयश्चमेसीसंचमेत्र पुश्चमेश्यामंचमे लोहंचमेऽग्निश्चम आपश्चमेवीरुधश्चम ओषधयश्चमेकृष्टपच्यंच(१)मेऽकृष्टपच्यंचमेग्राम्याश्चमेप शवआरण्याश्चयज्ञेनकल्पन्तांवित्तंचमेवित्तिश्चमे भूतंच मेभूतिश्चमेवसुचमेवसतिश्चमेकर्मचमेशक्तिश्चमेऽर्थश्चम एमश्चमइतिश्चमेगतिश्चमे ॥ २ ॥ ५ ॥

ॐ अग्निश्चमइंद्रश्चमेसोमश्चमइंद्रश्चमे सविताचमइंद्र श्चमेसरस्वतीचमइंद्रश्चमेपूषाचमइंद्रश्चमे बृहस्पतिश्चमइं द्रश्चमेमित्रश्चमइंद्रश्चमेवरुणश्चमइंद्रश्चमेत्वष्टाच(१)मइंद्र श्चमेधाचमइंद्रश्चमेविष्णुश्चमइंद्रश्चमेऽश्विनौचमइंद्रश्चमे मरुतश्चमइंद्रश्चमेविश्वेचमेदेवाइंद्रश्चमेपृथिवीचमइंद्रश्चमे ऽन्तरिक्षंचमइन्द्रश्चमेद्यौश्चमइन्द्रश्चमे दिशश्चमइन्द्रश्चमे मूर्धाचमइन्द्रश्चमेप्रजापतिश्चमइन्द्रश्चमे ॥ २ ॥ ६ ॥

ॐ अँशुश्चमेरश्मिश्चमेऽदाभ्यश्चमेऽधिपतिश्चम उ पाँशुश्चमेऽन्तर्यामश्चमऐन्द्रवायवश्चमे मैत्रावरुणश्चमआ श्विनश्चमे प्रतिप्रस्थानश्चमेशुक्रश्चमे मंथीचमआग्रयण श्चमेवैश्वदेवश्चमेध्रुवश्चमे वैश्वानरश्चमऋतुग्रहाश्चमेऽति ग्राह्याश्चमऐन्द्राग्नश्चमे वैश्वदेवश्चमेमरुत्वतीयाश्चमेमाहे

न्द्रश्चमआदित्यश्चमेसावित्रश्चमेसारस्वतश्चमे पौष्णश्चमे पात्नीवतश्चमेहारियोजनश्चमे ॥२॥७॥

ॐ इध्मश्चमेबर्हिश्चमे वेदिश्चमे धिष्णियाश्चमेस्रुचश्चमेचमसाश्चमे ग्रावाणश्चमेस्वरवश्चम उपरवाश्चमेऽधिषवणेचमेद्रोणकलशश्चमेवायव्यानिचमेपूतभृच्चमआधवनीयश्चमआग्नीध्रंचमे हविर्धानंचमे गृहाश्चमे सदश्चमेपुरोडाशाश्चमे पचताश्चमेऽवभृथश्चमे स्वगाकारश्चमे ॥१॥८॥

ॐ अग्निश्चमेघर्मश्चमेऽर्कश्चमेसूर्यश्चमे प्राणश्चमेऽश्वमेधश्चमे पृथिवीचमे दितिश्चमेऽदितिश्चमेद्यौश्चमेशक्वरीरङ्गुलयोदिशश्चमे यज्ञेनकल्पन्तामृक्चमे सामचमेस्तोमश्चमेयजुश्चमे दीक्षाचमे तपश्चमऋतुश्चमेव्रतंचमेऽहोरात्रयोर्वृष्ट्याबृहद्रथन्तरेचमेयज्ञेनकल्पेताम् ॥१॥९॥

ॐ गर्भाश्चमेवत्साश्चमेत्र्यविश्चमेत्र्यवीचमेदित्यवाट्चमेदित्यौहीचमे पंचाविश्चमे पंचावीचमे त्रिवत्सश्चमे त्रिवत्साचमे तुर्यवाट्चमेतुर्यौहीचमेपष्ठवाच्चमे पष्ठौहीचमउक्षाचमेवशाचमऋषभश्च (१) मेवेहच्चमेऽनड्वांन्चमे धेनुश्चमआयुर्यज्ञेनकल्पतांप्राणोयज्ञेनकल्पतामपानो यज्ञेनकल्पतांव्यानोयज्ञेनकल्पतांचक्षुर्यज्ञेन कल्पताँश्रोत्रं

यज्ञेनकल्पतांमनोयज्ञेनकल्पतांवाग्यज्ञेन कल्पतामात्मा
यज्ञेनकल्पतांयज्ञोयज्ञेनकल्पताम् ॥ १ ॥ १० ॥

ॐ एकाचमेतिस्रश्चमे पंचचमेसप्तचमेनवचमएका
दशचमेत्रयोदशचमे पंचदशचमेसप्तदशचमेनवदशच
मएकविंशतिश्चमेत्रयोविंशतिश्चमे पंचविंशतिश्च
मेसप्तविंशतिश्चमेनवविंशतिश्चमएकत्रिंशच्चमे
त्रयस्त्रिंशच्च (१) मे चतस्रश्चमेऽष्टौचमे द्वादशमेषो
डशचमेविंशतिश्चमे चतुर्विंशतिश्चमेऽष्टाविंशति
श्चमेद्वात्रिंशच्चमेषट्त्रिंशच्चमेचत्वारिंशच्चमेचतुश्च
त्वारिंशच्चमेऽष्टाचत्वारिंशच्चमे वाजश्चप्रसवश्चापि
जश्चक्रतुश्चसुवश्चमूर्धाचव्यश्नियश्च (२) आन्त्यायनश्चान्त्य
श्च भौवनश्चभुवनश्चाधिपतिश्च ॥ २ ॥ ११ ॥

ॐ इडादेवहूर्मनुर्यज्ञनी र्बृहस्पतिरुक्थामदानिशं
सिषद्विश्वेदेवाःसूक्तवाचः पृथिविमातर्मामाहिंसीर्मधु
मनिष्येमधुजनिष्येमधुवक्ष्यामिमधुवदिष्यामिमधुमतीं
देवेभ्योवाचमुद्यासंशुश्रूषेण्यांमनुष्येभ्यस्तंमादेवाअवं
तुशोभायैपितरोनुमदंतु ॥ ॐसहनाववतु ॥ सहनौभुन
क्तु ॥ सहवीर्यंकरवावहैतेजस्विनावधीतमस्तुमाविद्विषा
वहै ॥ ॐ शांतिःशांतिःशांतिः ॥ अग्नाविष्णूज्येष्ठ्यं

शंचोर्कृचास्माञामिश्रा * शुश्रेष्मश्वामिश्रंग्रमोंगभौश्रै कांच ॥

रुद्राभिषेकानंतरं पुरुषसूक्तेनइतरसूक्तैकैकवर्गेण ऋचावाभिषेकः॥

ओम् सहस्रशीर्षेत्यस्य मंत्रस्य नारायणः पुरुषोनुष्टुप् अभिषेके विनियोगः ॥

ॐ सहस्रशीर्षापुरुषस्सहस्राक्षस्सहस्रपात्। सभूमिं विश्वतोवृत्वात्यतिष्ठद्दशांगुलम् ॥ १ ॥ पुरुषएवेदंसर्वं यद्भूतंयच्चभव्यं। उतामृतत्वस्येशानोयदन्नेनातिरोहति ॥ २ ॥ एतावानस्यमहिमातोज्यायांश्चपूरुषः। पादोस्यविश्वाभूतानित्रिपादस्यामृतंदिवि ॥ ३ ॥ त्रिपादूर्ध्वउदैत्पुरुषः पादोस्येहाभवत्पुनः। ततोविष्वङ्व्यक्रामत्साशनानशनेअभि ॥ ४ ॥ तस्माद्विराळजायतविराजोअधिपूरुषः। सजातोअत्यरिच्यतपश्चाद्भूमिमथोपुरः ॥ ५ ॥ यत्पुरुषेणहविषादेवायज्ञमतन्वत। वसंतोअस्यासीदाज्यंग्रीष्मइध्मःशरद्धविः ॥ ६ ॥ तंयज्ञंबर्हिषिप्रौक्षन्पुरुषंजातमग्रतः। तेनदेवाअयजंतसाध्याऋषयश्चये ॥ ७ ॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतः संभृतंपृषदाज्यम्। पशून्तांश्चक्रेवायव्यानारण्यान्ग्राम्याश्चये ॥८॥ तस्माद्यज्ञात्सर्वहुतऋचः सामानिजज्ञिरे। छंदांसिजज्ञिरेतस्मा

यजुस्तस्मादजायत ॥ ९ ॥ तस्मादश्वाअजायंत
चोभयादतः । गावोंहजज्ञिरेतस्मात्तस्माज्ज्ञाताअज
यः ॥ १० ॥ यत्पुरुषंव्यदधुः कतिधाव्यकल्पयन् । मु
किमस्यकौबाहूकाऊरूपादाउच्येते ॥११॥ ब्राह्मणोस्य
खमासीद्बाहूराजन्यःकृतः । ऊरूतदस्ययद्वैश्यः प
शूद्रोअजायत ॥ १२ ॥ चंद्रमामनसोजातश्चक्षोःसू
अजायत । मुखादिंद्रश्चाग्निश्चप्राणाद्वायुरजायत ॥१
नाभ्याआसीदंतरिक्षंशीर्ष्णोद्यौःसमवर्तत । पद्भ्यांभू
दिशः श्रोत्रात्तथालोकाँ अकल्पयन् ॥ १४ ॥ सप्तास्
सन्परिधयस्त्रिःसप्तसमिधःकृताः । देवायद्यज्ञंतन्वा
अबध्नन्पुरुषंपशुं ॥ १५ ॥ यज्ञेनयज्ञमयजंतदेवास्ता
धर्माणिप्रथमान्यासन् । तेहनाकंमहिमानःसचंतय
वैसाध्याःसंतिदेवाः ॥ १६ ॥ इति पुरुषसूक्तम् ॥

ॐ अतोदेवाअवंतुनोयतोविष्णुर्विचक्रमे । पृ
व्यास्सप्तधामभिः ॥१॥ ॐ अयंतेअस्तुहर्यतः सोमअ
रिभिः सुतः । जुषाणइंद्रहरिभिर्नआगह्याातिष्ठहरितंरथ

द्रायशातंवेसुतः॥१॥ ॐ सोमःपुनानोअर्षतिसहस्रधारो अत्यविः। वायोरिंद्रस्यनिष्कृतम्॥१॥ ॐ प्रणइंदोमहेतनं ऊर्मिनबिभ्रदर्षसि। अभिदेवाँअयास्यः॥१॥ ॐ ह्निन्वं तिसूरमुस्रयः स्वसारोजामयस्पतिं। महामिंदुंमहीयुवः ॥१॥ ॐ पावमानंपरंब्रह्मयेपठंतिमनीषिणः। सप्तज न्मभवेद्विप्रोधनाढ्योवेदपारगः॥१॥ दशोत्तराण्यृचांश्चैव पावमानीःशतानिषट्। एतज्जुह्वन्जपेन्मंत्रंघोरमृत्युभ यंहरेत्॥१॥ ॐ आनोभद्राःक्रतवोयंतुविश्वतोऽदब्धासो अपरीतासउद्भिदः। देवानोयथासदमिद्वृधेअसन्नप्रायु वोरक्षितारोदिवेदिवे॥१॥ ॐ हंसःशुचिषद्वसुरंतरिक्षस द्धोतावेदिषदतिथिर्दुरोणसत्। नृषद्वरसदृतसद्व्योमसद ब्जागोजाऋतजाअद्रिजाऋतम्॥१॥

अथ श्रीसूक्तम्।

ॐ हिरण्यवर्णांहरिणींसुवर्णरजतस्रजाम्। चंद्रांहिर ण्मयींलक्ष्मींजातवेदोममावह॥१॥ ताम्मआवहजात वेदोलक्ष्मीमनपगामिनीम्। यस्यांहिरण्यंविंदेयंगामश्वं पुरुषानहं॥२॥ अश्वपूर्वांरथमध्यांहस्तिनादप्रबोधि नीं। श्रियंदेवीमुपह्वयेश्रीर्मादेवीजुंषतां॥३॥ कांसो स्मितांहिरण्यप्राकारामार्द्रांज्वलंतींतृप्तांतर्पयंतीं। पद्मे

स्थितांपद्मवर्णांतामिहोपव्हयेश्रियं ॥ ४ ॥ चंद्रांप्रभा
सांयशसाज्वलंतीं श्रियंलोकेदेवजुष्टामुदारां । तांपद्मि
नीमींशरणमहंप्रपद्ये अलक्ष्मीमैंनश्यतांत्वावृणोमि ॥५॥
आदित्यवर्णेतपसोधिजातोवनस्पतिस्तववृक्षोथबिल्वः ।
तस्यफलानितपसानुदंतुमायांतरायाश्चबाह्याअलक्ष्मीः
॥ ६ ॥ उपैतुमांदेवसखः कीर्तिश्चमणिनासह । प्रादुर्भू
तोस्मिंराष्ट्रेस्मिन्कीर्तिंवृद्धिंददातुमे ॥ ७ ॥ क्षुत्पिपासा
मलांज्येष्ठमलक्ष्मींनाशयाम्यहं । अभूतिमसमृद्धिंचस
र्वांनिर्णुदमेगृहात् ॥ ८ ॥ गंधद्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टां
करीषिणीं । ईश्वरींसर्वभूतानांतामिहोपव्हयेश्रियं ॥९॥
मनसःकाममाकूतिंवाचस्सत्यमशीमहि । पशूनांरूपम
न्नस्यमयिश्रीःश्रयतांयशः ॥ १० ॥ कर्दमेनप्रजाभूताम
यिसंभवकर्दम । श्रियंवासयमेकुलेमातरंपद्ममालिनीम्
॥११॥ आपःस्रजंतुस्निग्धानिचिक्लीतवसमेगृहे । नी
चदेवींमातरंश्रियंवासयमेकुले ॥ १२ ॥ आर्द्रांपुष्करिणीं
पुष्टिंपिंगलांपद्ममालिनीम् । चंद्रांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवे
दोममावह ॥ १३ ॥ आर्द्रांयःकरिणींयष्टिंसुवर्णांहेममा
लीम् । सूर्यांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोममावह ॥१४॥
तांमावहजातवेदोलक्ष्मीमनपगामिनीम् । यस्यांहिरं

ण्यंप्रभूतंगावोदास्योश्वान्विंदेयंपुरुषानहं ॥ १५ ॥ यः
शुचिःप्रयतोभूत्वाजुहुयादाज्यमन्वहं । श्रियःपंचदशर्चं
चश्रीकामस्सततंजपेत् ॥ १६ ॥ पद्मानेनपद्मिनिपद्मप
त्रेपद्मप्रियेपद्मदलायताक्षी । विश्वप्रियेविश्वमनूनकूले
त्वत्पादपद्मंमयिसन्निधत्स्व ॥ १७ ॥ पद्माननेपद्मऊरूप
द्माक्षीपद्मसंभवे । तन्मेभजसिपद्माक्षीयेनसौख्यंलभाम्य
हं ॥ १८ ॥ अश्वदायीगोदायीधनदायीमहाधने । धनं
मेलभतांदेविसर्वकामांश्चदेहिमे ॥ १९ ॥ पुत्रपौत्रधनंधा
न्यंहस्त्यश्वादिगवेरथं । प्रजानांभवसीमाताआयुष्मंतंकु
रोतुमे ॥ २० ॥ धनमग्निर्धनंवायुर्धनंसूर्योधनंवसुः । धन
मिंद्रोबृहस्पतिर्वरुणंधनमश्विना ॥२१॥ वैनतेयसोमंपिब
सोमंपिबतुवृत्रहा । सोमंधनस्यसोमिनोमह्यंददातुसोमि
नः ॥ २२ ॥ नक्रोधोनचमात्सर्यंनलोभोनाशुभामतिः ।
भवंतिकृतपुण्यानांभक्तानांश्रीसूक्तंजपेत् ॥ २३ ॥ सरसि
जनिलयेसरोजहस्तेधवलतरांशुभगंधमाल्यशोभे । भगव
तिहरिवल्लभेमनोज्ञेत्रिभुवनभूतिकरिप्रसीदमह्यम् ॥२४॥
विष्णुपत्नींक्षमांदेवींमाधवींमाधवप्रियां । लक्ष्मींप्रियस
खींदेवींनमाम्यच्युतवल्लभां ॥ २५ ॥ महालक्ष्म्यैचविद्महे
विष्णुपत्न्यैचधीमहि । तंनोलक्ष्मीःप्रचोदयात् ॥ २६ ॥

आनंदकर्दमःश्रीतश्चिक्लीतइवविश्रुतः । ऋषयःश्रि
पुत्रांश्चश्रीर्देवीर्देवता । चंद्राभांश्रियमीशानांसूर्याभ
श्रियमीश्वरीम् ॥ चंद्रसूर्याभिसंकाशांश्रियंलक्ष्मीमुप
स्महे ॥ श्रीवर्चस्वमायुष्यमारोग्यमाविधाच्छुभमान
महीयते । धनंधान्यंपशुंबहुपुत्रलाभंशतसंवत्सरंदी
मायुः । ऋणंरोगश्चदारिद्र्यंपापक्षुदपमृत्यवः । भ
शोकमनस्तापंनश्यंतुममसर्वदा ॥ इति श्रीसूक्तम् ॥

ॐ एकदंतायविद्महेवक्रतुंडायधीमहि तंनोदंतिःप्र
चोदयात् ॥१॥ ॐ तत्पुरुषायविद्महेमहादेवायधीमहि
तंनोरुद्रःप्रचोदयात् ॥ २ ॥ ॐ कात्यायनायविद्महे
कन्याकुमार्यैधीमहि । तंनोदुर्गिःप्रचोदयात् ॥३॥ ॐ
नारायणायविद्महेवासुदेवायधीमहि । तंनोविष्णुःप्रचो
दयात् ॥ ४ ॥ ॐ भास्करायविद्महेमहद्युतिकराय
धीमहि । तंनोआदित्यःप्रचोदयात् ॥ ५ ॥

ॐ तच्छंयोरावृणीमहे । गातुंयज्ञाय । गातुंयज्ञपतये
दैवीस्वस्तिरस्तुनः । स्वस्तिर्मानुषेभ्यः । ऊर्ध्वंजिगातुभे
षजम् । शंनोअस्तुद्विपदे । शंचतुष्पदे । ॐ शांतिःशा
तिःशांतिः ॥ ॐ नमोब्रह्मणेनमो अस्त्वग्नयेनमःपृथिव्यै
नमओषधीभ्यः । नमोवाचेनमो वाचस्पतयेनमो विष्णवे
महतेकरोमि ब्रह्मभवंतस्वर्गं शांतिः शांतिः शांतिः ॥

अभिषेकानंतरंवस्त्रेणपरिमार्ज्य ॥

ग्रहावैप्रतिष्ठासूक्तं तत्प्रतिष्ठिततमयावाचाशंस्तव्यंतस्मा यद्यपिदरइवपशूँलभतेग्रहानेवै नानाजिगान्निदतिग्राहाहिप शूनांप्रतिष्ठाप्रतिष्ठा सुप्रातिष्ठितमस्तु ॥

इति देवं पीठे प्रतिष्ठापयेत् ।

ॐ युवंवस्त्राणिपीवसावसाथेयुवोरच्छिद्रामंतवोहस र्गाः।अवातिरतमनृतानिविश्वऋतेनमित्रावरुणासचेथे॥ वस्त्रयुग्मं समर्पयामि ॥ ॐ यज्ञोपवीतं परमंपवित्रंप्रजाप तेर्यत्सहजंपुरस्तात् । आयुष्यमग्र्यंप्रति मुंचशुभ्रंयज्ञोप वीतंबलमस्तुतेजः ॥ उपवीतं समर्पयामि॥गंधद्वारांदुराध र्षांनि०॥गंधसमर्पयामि॥अर्चतप्रार्चतप्रियमेधासोअर्चत। अर्चंतुपुत्रकाउतपुरंनधृष्ण्वर्चत॥ अक्षतान् समर्पयामि॥ सेवंतिकावकुलचंपकपाटलाब्जैः पुन्नागजाजिकरवीरर सालपुष्पैः॥ बिल्वप्रवालतुलसीदलमालिकाभिस्त्वांपूज यामिजगदीश्वरमेप्रसीद ॥ पत्रपुष्पाणि समर्पयामि ॥

द्वारपालपूजांकरिष्ये ॥

धात्रे नमः ॥ विधात्रे यमः ॥ पूर्वद्वारेद्वारश्रियै नमः ॥ चंडाय नमः ॥ प्रचंडाय नमः ॥ दक्षिणद्वारेद्वारश्रियै नमः ॥ जयाय नमः ॥ विजयाय नमः ॥ पश्चिमद्वारेद्वारश्रियै

नमः ॥ शंख निधये नमः ॥ पुष्पनिधये नमः ॥ उत्तरद्वारे द्वारश्रियै नमः ॥ दुर्गायै नमः ॥ विघ्नेश्वराय नमः ॥

इति द्वारपालपूजां समर्पयामि ॥ पीठपूजांकरिष्ये ॥

आधारशक्त्यै नमः ॥ मूलप्रकृत्यै नमः ॥ कूर्माय नमः ॥ अनंताय नमः ॥ ब्रह्मणेनमः ॥ वास्तुपुरुषाय नमः ॥ श्वेतच्छत्राय नमः ॥ रत्नद्वीपाय नमः ॥ मणिमंटपाय नमः ॥ कल्पवृक्षाय नमः ॥ धर्माय नमः ॥ ज्ञानाय नमः ॥ वैराग्याय नमः ॥ ऐश्वर्याय ममः ॥ अधर्माय नमः ॥ अज्ञानाय नमः ॥ अवैराग्याय नमः ॥ अनैश्वर्याय नमः ॥ अव्यक्तात्मने चित्रकंदाय नमः ॥ बुध्यात्मने नाळाय नमः ॥ अहंकारात्मने बीजाय नमः ॥ आकाशात्मने कर्णिकायै नमः॥ यं वाय्वात्मने केसराय नमः ॥ रं वन्ह्यात्मने दळाय नमः॥ वं जलात्मने दळाग्राय नमः ॥ लं पृथिव्यात्मने परिवेषाय नमः ॥ अं अर्कमंडलाय अर्थप्रदद्वादशकलात्मने नमः ॥ उं सोममंडलाय षोडशकलात्मने नमः ॥ मं वन्हिमंडलाय धर्मप्रददशकलात्मने नमः ॥ सं सत्वाय नमः ॥ रं रजसे नमः ॥ तं तमसे नमः ॥ मं मायायै नमः ॥ विं विद्यायै नमः ॥ पं पद्माय नमः ॥ अं आत्मने नमः ॥ उं अंतरात्मने नमः ॥ मं परमात्मने नमः ॥ ऱ्हीं ज्ञानात्मने नमः॥

इति पीठपूजां समर्पयामि ॥ अथपंचायतनपूजांकरिष्ये ॥

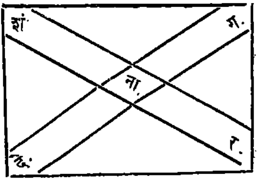
आदित्यमंबिकांविष्णुं गणनाथं महेश्वरम् ।
पंचयज्ञपरोनित्यं पंचमूर्तीः प्रपूजयेत् ॥

॥ अथ पंचायतनपंचकम् ॥

॥ विष्णुपंचायतनम् ॥

बिष्णुर्मध्येशिवेभास्यसूर्यायाईशादिकूक्रमात् ॥

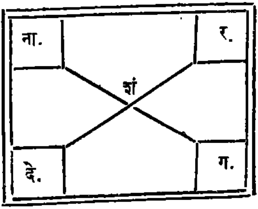
नाशंगरदे

॥ शिवपंचायतनम् ॥

शंभौमध्येविष्णुसूर्यगजास्यार्यास्तथाक्रमात् ॥

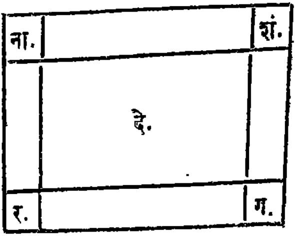
शंनारगदे

॥ शक्तिपंचायतनम् ॥

मध्येदेवीविष्णुशिवगणेशरवय:क्रमात् ॥

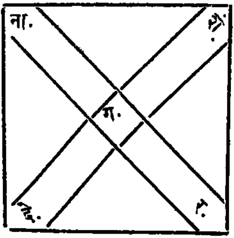
देनाशंगर

॥ गणपतिपंचायतनम् ॥

मध्येगणपतिर्विष्णुशिवसूर्यांबिकास्तथा ॥

गनाशंरदे.

॥ सूर्यपंचायतनम् ॥

रवौमध्यगतेरुद्रगणेशाच्युतशक्तयः ॥

रवांगनादे.

शं.		ग.
	र.	
दे.		ना.

ईशानादिक्रमेणैव पंचायतनपंचकम् ॥ करिष्यमाणपूजायां निर्विघ्नता सिध्यर्थं श्रीमहागणपतिपूजां करिष्ये ॥

गणानां त्वा शौनको गृत्समदो गणपतिर्जगती गण पत्यावाहने विनियोगः ॥ ॐ गणानांत्वागणपतिंहवा महे कविंकवीनामुपमश्रवस्तमम् । ज्येष्ठराजंब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनः शृण्वन्नूतिभिः सीदसादनम् । ऋद्धि बुद्धि सिद्धि सहितं भूः गणपतिमावाहयामि ॥ भुवः गणपतिमावाहयामि ॥ सुवः गणपतिमावाहयामि ॥ भूर्भुवस्सुवः गणपतिमावाहयामि ॥ ॐ ॥

॥ नवशक्तिपूजां करिष्ये ॥

तीव्रायै नमः ॥ ज्वालिन्यै नमः ॥ नंदायै नमः ॥ भोगदायै नमः ॥ कामरूपिण्यै नमः ॥ उग्रायै नमः ॥ तेजो

वत्यै नमः ॥ सत्यायै नमः ॥ विघ्ननाशिन्यै नमः ॥ ॐ न
मोभगवते सकलगुणात्मने शक्तियुक्ताय श्रीमहागणाधी
श्वराय योगाय योगपद्मपीठात्मने नमः ॥ स्वर्णपीठं कल्पया
मि ॥ स्वात्मसंस्थ मजंशुद्धं त्वामद्य गणनायक ॥ अरण्या
मिवहव्यांशं मूर्तावावाहयाम्यहं ॥ ॐ भूर्भुवस्स्वरों सशक्ति
सांगसायुध सवाहन सपरिवार सर्वोपचारसहित श्रीमहाग
णेशभघवन् आगच्छागच्छ आवाहयिष्ये ॥ आवाहितो भ
व ॥ संस्थापितो भव ॥ सन्निहितो भव ॥ सन्निरुद्धो भव ॥
अवकुंठितो भव ॥ सुप्रसंनो भव ॥ पूजांगृहाणवरदो भव ॥
क्षमस्व ॥ सान्निध्यंकुरु ॥ मम प्रसीद प्रसीद ॥ ॐ एकं
दंतायविद्महे वक्रतुंडायधीमहि तन्नोदंतिःप्रचोदयात् ॥
श्रीमहागणपतये अर्घ्यंसमर्पयामि ॥ गणकऋषिः ॥ निचृ
द्गायत्रीच्छंदः ॥ श्रीमहागणपति देवता ॥ गां हृदयाय
नमः ॥ गीं शिरसे स्वाहा ॥ गूं शिखायै वषट् ॥ गैं कव
चाय हूं ॥ गौं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ गः अस्त्राय फट् ॥ ध्या
नम् ॥ रक्तोरक्तांगरागां शुककुसुमयुतस्तुंदिलश्चंद्रमौ
ळि नेत्रैर्युक्तस्त्रिभिर्वामनकरचरणोबीजपूरात्तनासः ॥
हस्ताग्रा क्लृप्तपाशांकुशरदवरदो नागवक्रोऽहिभूषो
देवः पद्मासनस्थो भवतुनतसुरो भूतये विघ्नराजः ॥
गं गणपतये नमः ॥ जपं समर्पयामि ॥ लं पृथिव्यात्मकं

गंधं समर्पयामि ॥ हं आकाशात्मकं पुष्पं समर्पयामि ॥ यं वाय्वात्मकं धूपं समर्पयामि ॥ रं वन्ह्यात्मकं दीपं समर्पयामि ॥ ठममृतात्मकं नैवेद्यं समर्पयामि ॥ इति पंचोपचारैः संपूज्य ॥ द्वादशनामपूजां करिष्ये ॥ सुमुखाय नमः ॥ एकदंताय नमः ॥ कपिलाय नमः ॥ गजकर्णकाय नमः ॥ लंबोदराय नमः ॥ विकटाय नमः ॥ विघ्नराजाय नमः ॥ गणाधिपाय नमः ॥ धूमकेतवे नमः ॥ गणाध्यक्षाय नमः ॥ भालचंद्राय नमः ॥ गजाननाय नमः ॥ इति द्वादशनामपूजां समर्पयामि ॥

इतिमहागणपतिपूजा ॥

॥ श्रीभवानीशंकरपूजां करिष्ये ॥

ॐ कद्रुद्राय॒प्रचे॑तसे मी॒ढुष्ट॑माय॒तव्य॑से वो॒चेम॒शंत॑मꣳहृ॒दे ॥ ॐ भूर्भुवस्स्वः रुद्रमावाहयामि ॥ नवशक्तिपूजां करिष्ये ॥ वामायै नमः ॥ ज्येष्ठायै नमः ॥ रौद्रै नमः ॥ काल्यै नमः ॥ कलविकलिन्यै नमः ॥ बलविकलिन्यै नमः ॥ बलप्रमथिन्यै नमः ॥ सर्वभूतदमन्यै नमः ॥ मनोन्मन्यै नमः ॥ ॐ नमोभगवते सकलगुणात्मने शक्तियुक्ताय श्रीभवानीशंकराय योगाय योगपद्मपीठात्मने नमः ॥ स्वर्णपीठं कल्पयामि ॥ स्वात्मसंस्थ मजं शुद्धं त्वामद्यपरमेश्वर ॥ अरण्यामिव हव्यांशं मूर्तावावाहयाम्यहम् ॥ ॐ भूर्भुवस्स्वरों

सशक्ति सांग सायुध सवाहन सपरिवार श्रीभवानीशं कर भगवन् आगच्छागच्छ आवाहयिष्ये इत्यादि ॥ ॐ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि तंनोरुद्रः प्रचोदयात् ॥ श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ प्रसन्नार्घ्यं समर्पयामि ॥ वामदेवऋषिः । पंक्तिश्छंदः । श्रीसदाशिवरुद्रो देवता । ॐ हृदयाय नमः । नं शिरसे स्वाहा । मं शिखायै वषट् । शिं कवचाय हूं । वां नेत्रत्रयाय वौषट् । यः अस्त्राय फट् ॥ अथ ध्यानम् ॥ वंदे हरं वरदशूलकपालहस्तं साभीतिमद्रिसुतयोज्ज्वलदेहकांत्या ॥ वामोरुपीठगतया निजवामहस्त न्यस्तारुणोत्पलयुजापरिरब्धदेहम् ॥ इतिध्यात्वा ॥ लमिति पंचोपचारैः संपूज्य ॥

॥ अथावरणपूजां करिष्ये ॥

देवस्य पश्चिमे सद्योजाताय नमः ॥ उत्तरे वामदेवाय नमः ॥ दक्षिणे अघोराय नमः ॥ पूर्वे तत्पुरुषाय नमः ॥ ऊर्ध्वे ईशानाय नमः ॥ प्रथमावरण पूजां समर्पयामि ॥ द्वितीयावरणपूजां करिष्ये ॥ आग्नेयकोणे हृदयाय नमः ॥ ईशानकोणे शिरसे स्वाहा ॥ नैर्ऋत्यकोणे शिखायै वषट् ॥ वायव्यकोणे कवचाय हूं ॥ अग्रे नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ दिक्षु अस्त्राय फट् ॥ तृतीयावरण पूजां करिष्ये ॥ प्राच्यां अनंताय नमः ॥ अवाच्यां सूक्ष्मा

य नमः ॥ प्रतीच्यां शिवोत्तमाय नमः ॥ उदीच्या एक नेत्राय नमः ॥ ईशान्यां एकरुद्राय नमः ॥ आग्नेय्यां त्रैमूर्तये नमः ॥ नैर्ऋत्यां श्रीकंठाय नमः ॥ वायव्यां शिखंडिने नमः ॥ इति तृतीयावरणं ॥ चतुर्थावरणं करिष्ये ॥ उत्तरदिग्दले उमायै नमः ॥ ईशानदिग्दले चंडेश्वराय नमः ॥ पूर्वदिग्दले नंदीश्वराय नमः ॥ आग्नेयदिग्दले महाकाळाय नमः ॥ दक्षिणादिग्दले वृषभाय नमः ॥ नैर्ऋत्यदिग्दले गणेश्वराय नमः ॥ पश्चिमदिग्दले भृंगीशाय नमः ॥ वायव्यदिग्दले महासेनाय नमः ॥ पंचमावरणपूजां करिष्ये ॥ इंद्राय नमः ॥ अग्नये ममः ॥ यमाय नमः ॥ निर्ऋतये नमः॥ वरुणाय नमः ॥ वायवे नमः ॥ कुबेराय नमः ॥ ईशानाय नमः ॥ ब्रह्मणे ममः ॥ अनंताय नमः ॥ इति पंचमावरणं ॥ षष्टावरणपूजां करिष्ये ॥ वज्राय नमः ॥ शक्तये नमः ॥ दंडाय नमः ॥ खड्गाय नमः ॥ पाशाय नमः ॥ अंकुशाय नमः ॥ गदायै नमः ॥ त्रिशूलाय नमः ॥ पद्माय नमः ॥ चक्राय नमः ॥ इत्यावरणपूजां समर्पयामि ॥ अथ द्वादशनामपूजां करिष्ये ॥ महादेवाय नमः ॥ महेश्वराय नमः ॥ शंकराय नमः ॥ वृषभध्वजाय नमः ॥ कृत्तिवाससे नमः ॥ कामांगनाशनाय नमः ॥ देवदेवाय नमः ॥ श्रीकंठाय नमः ॥ हराय नमः ॥ पार्वतीपतये नमः ॥ श्रीरुद्राय नमः ॥ शिवाय नमः ॥ इति द्वादशनामपूजां समर्पयामि॥

॥ दुर्गापूजां करिष्ये ॥

ॐ जातवेदसेसुनवामसोममरातीयतोनिर्दहाति
दः । सनःपर्षदातिंदुर्गाणिविश्वानावेवसिंधुंदुरितात्यग्निः
॥ नवशक्तिपूजां करिष्ये ॥ आं प्रभायै नमः ॥ ईं माय
नमः ॥ ऊं जयायै नमः ॥ एं सूक्ष्मायै नमः ॥ ऐं विशुद्ध
नमः ॥ ओं नंदिन्यै नमः ॥ औं सुप्रभायै नमः ॥ अं वि
यायै नमः ॥ अः सर्वसिद्धिदायै नमः ॥ ॐ वज्रनख
ष्ट्रायुधाय महासिंहाय हूं नमः ॥ स्वात्मसंस्थामजां शु
त्वामद्यपरमेश्वरि ॥ अरण्यामिव हव्यांशं मूर्तावावाहया
म्यहम् ॥ ॐ भूर्भुवस्स्वरों श्रीदुर्गापरमेश्वरि अत्रागच्छ
च्छ ॥ आवाहयिष्ये ॥ आवाहिता भव ॥ संस्थापि
भव ॥ सन्निहिता भव ॥ सन्निरुद्धा भव ॥ समकुंठिता
व ॥ सुप्रसन्ना भव ॥ पूजांगृहाणवरदा भव ॥ क्षमस्व
सान्निध्यं कुरु ॥ प्रसीद प्रसीद ॥ ॐ कात्यायनाय वि
हे कन्याकुमारिं धीमहि तंनोदुर्गिःप्रचोदयात् ॥ प्रस
र्घ्यं समर्पयामि ॥ नारदऋषिः ॥ गायत्रीछंदः ॥ श्रीदुर्ग
रमेश्वरी देवता॥ह्रां हृदयाय नमः॥ ह्रीं शिरसे स्वाहा॥
शिखायै वषट्॥ ह्रैं कवचाय हूं॥ ह्रौं नेत्रत्रयाय वौषट्
ह्रः अस्त्राय फट् ॥ अथ ध्यानम् ॥ शंखारिचापशरभि
करां त्रिनेत्रां । तिग्मेतरां शुकलया विलसत्किरीट

सिंहस्थितां ससुरसिद्धनतां च दुर्गां । दूर्वानिभां दुरित दुर्गहरां नमामि ॥ लमित्यादि पंचोपचारैस्संपूज्य ॥ द्वाद शनामपूजां करिष्ये ॥ ॐ दुर्गायै नमः ॥ शांत्यै नमः ॥ चंडिकायै नमः ॥ शाकंभर्यै नमः ॥ भूतिदायिन्यै नमः ॥ नारायण्यै नमः ॥ भद्रकाल्यै नमः ॥ शिवदूत्यै नमः ॥ महालक्ष्मै नमः ॥ महामायायै नमः ॥ योगनिद्रायै नमः ॥ श्रीदुर्गापरमेश्वर्यै नमः ॥ इति द्वादशनामपूजां समर्पयामि ॥

॥ महाविष्णुपूजां करिष्ये ॥

ॐ इदंविष्णुर्विचक्रमे त्रेधानिदधेपदं । समूढमस्य पांसुरे ॥ नवशक्तिपूजां करिष्ये ॥ विमलायै नमः ॥ उत्कर्षिण्यै नमः ॥ ज्ञानायै नमः ॥ क्रियायै नमः ॥ योगायै नमः ॥ सत्यायै नमः ॥ प्रव्ह्यै नमः ॥ ईशानायै नमः ॥ अनुग्रहायै नमः ॥ ॐ नमोभगवते विष्णवे सर्वभूतात्मने वासुदेवाय सर्वात्मसंयोगपद्मपीठात्मने नमः ॥ स्वर्णपीठं कल्पयामि ॥ स्वात्मसंस्थमजं शुद्धं त्वामद्य पुरुषोत्तम ॥ अरण्यामिव हव्यांशं मूर्तावावाहयाम्यहं ॥ ॐ भूर्भुवस्स्वरों सशाक्तिसांग सायुध सवाहन सपरिवार श्री महाविष्णुभगवन्नत्रैवागच्छागच्छ ॥ आवाहयिष्ये आवाहि तो भव । संस्थापितो भव । सन्निहितो भव । सन्निरुद्धो भव ॥ समकुंठितो भव । सुप्रसन्नो भव । पूजांगृहाणवरदो

भव ॥ ॐ नारायणायविद्महे वासुदेवायधीमहि तंनोवि ष्णुःप्रचोदयात् ॥ श्रीमहाविष्णवे नमः ॥ प्रसन्नार्घ्यं समर्पयामि ॥ साध्योनारायणऋषिः ॥ देवीगायत्रीच्छंदः ॥ परब्रह्मपरमात्मादेवता ॥ कृद्धोल्काय स्वाहा हृदयाय नमः ॥ महोल्काय स्वाहा शिरसे स्वाहा ॥ वीरोल्काय स्वाहा शिखायै वषट् ॥ द्युल्काय स्वाहा कवचाय हूं ॥ सहस्रोल्काय स्वाहा अस्त्राय फट् ॥ ध्यानम् ॥ शांताकारंभुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं ॥ विश्वाधारं गगनसदृशं मेघवर्ण शुभांगं ॥ लक्ष्मीकांतं कमलनयनं योगिभिर्ध्यानगम्यं ॥ वंदेविष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथम् ॥ लमित्यादि पंचोपचारैः संपूज्य ॥ द्वादशनामपूजां करिष्ये ॥

केशवादिनाममंत्रै र्द्वादशनामपूजां कुर्यात् ॥ इतिमहाविष्णुपूजा ॥

॥ आदित्यपूजां करिष्ये ॥

ॐ आकृष्णेनरजसावर्तमानो निवेशयन्नमृतंमर्त्यंच हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन् ॥ अथ-नवशक्तिपूजांकरिष्ये ॥ दीप्तायै नमः ॥ सूक्ष्मायै नमः ॥ जयायै नमः ॥ भद्रायै नमः ॥ विभूत्यै नमः ॥ विमलायै नमः ॥ अमोघायै नमः ॥ विद्युतायै नमः ॥ सर्वतोमुख्यै नमः ॥ ॐ नमो भगवते सकलगुणात्मने शक्तियुक्ताय श्रीमदादित्याय पद्मपीठात्मने नमः ॥ स्वर्णपीठं कल्पयामि ॥ स्वा

त्मसंस्थमजं शुद्धं त्वामद्यपरमेश्वर ॥ अरण्यामिव हव्यां
शं मूर्तावावाहयाम्यहं ॥ ॐ भूर्भुवस्स्वरों सशक्तिसांग सायुध
श्रीमदादित्यभगवन् अत्रागच्छागच्छ ॥ आवाहयिष्ये ॥
इत्यादि ॥ क्षमस्व ॥ सान्निध्यं कुरु ॥ ॐ भास्कराय विद्महे
महद्युतिकराय धीमहि तन्नोआदित्यःप्रचोदयात् ॥ इदम
र्घ्यं समर्पयामि ॥ देवभागऋषिः ॥ पंक्तिच्छंदः ॥ श्रीमदा
दित्योदेवता ॥ सत्यतेजोज्वालामणे हूं फट् स्वाहा हृद
याय नमः ॥ ब्रह्मतेजोज्वालामणे॰शिरसे स्वाहा ॥ रुद्र
तेजोज्वालामणे॰ शिखायै वषट् ॥ विष्णुतेजोज्वाला
मणे॰कवचाय हूं ॥ वन्हितेजोज्वालामणे॰ नेत्रत्रयाय
वौषट् ॥ सर्वतेजोज्वालामणे॰अस्त्राय फट् ॥ ध्यानम् ॥
शोणांभोरुह संस्थितं त्रिनयनं वंदेत्रयी विग्रहम् ।
दानांभोजयुगाभयानिदधतं हस्तैः प्रवाळप्रभं । के
यूरांगदहारकंकणधरं कर्णोल्लसत्कुंडलं । लोकोत्पत्तिवि
नाशपालनकरं वंदे कराब्धिं भजे ॥ इतिध्यात्वा लमि
त्यादिपंचोपचारैः संपूज्य ॥ द्वादशनामपूजां करिष्ये ॥
सहस्रकिरणाय नमः ॥ सूर्याय नमः ॥ तपनाय नमः ॥ सवि
त्रे नमः ॥ रवये नमः ॥ विकर्तनाय नमः ॥ जगच्चक्षुषे
नमः ॥ द्युमणये नमः ॥ तिग्मतिद्युतये नमः ॥ द्वादशात्मका
य नमः ॥ त्रैमूर्तये नमः ॥ ब्रह्मविष्णुशिवात्मकाय नमः ॥
इति द्वादशनामपूजां समर्पयामि ॥ इतिपंचायतनपूजां ॥

॥ अथशिवाष्टोत्तरशतं प्रारभ्यते ॥

पार्वत्युवाच ॥ अर्धासनं कथं शंभोः केन प्राप्स्यामि केशव ॥ तदिदानीं समाचक्ष्व स्तोत्रं शीघ्रफलप्रदं ॥ नारायण उवाच ॥ अस्ति गुह्यतमं गौरि नाम्नामष्टोत्तरं शतं ॥ शंभोर्नाम प्रवक्ष्यामि सर्वकार्यार्थ सिद्धये ॥ ॐ अस्य श्रीशिवाष्टोत्तरशतदिव्यनामामृतस्तोत्रमंत्रस्य नारायणऋषिः अनुष्टुप्छंदः श्रीसदाशिवरुद्रोदेवता श्रीसदाशिवप्रीत्यर्थे जपेविनियोगः ॥ अथध्यानम् ॥ ध्याये नित्यं महेशं रजतगिरीनिभं चारुचंद्रावतंसं । रत्नाकल्पोज्वलांगं वरपरशुमृगाभीतिहस्तं त्रिणेत्रम् ॥ पद्मासीनं समंतात् स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानं । विश्वाद्यं विश्ववंद्यं निखिलभयहरं पंचवक्त्रं त्रिणेत्रं ॥ ओंनम श्शिवाय॥ शिवो महेश्वर श्शंभुः पिनाकी शशिशेखरः। वामदेवो विरूपाक्षः कपर्दी नीललोहितः ॥ १ ॥ शंकर श्शूलपाणिश्च खट्वांगी विष्णुवल्लभः । शिपिविष्टोऽबिकानाथः श्रीकंठो भक्तवत्सलः ॥ २ ॥ भव श्शर्व स्त्रिलोकेशः शितिकंठः शिवाप्रियः । उग्रः कपाली कामारी रंधकासुरसूदनः ॥ ३ ॥ गंगाधरो ललाटाक्षः कालकालः कृपानिधिः । भीमःपरशुहस्तश्च मृगपाणि र्जटाधरः ॥४॥ कैलासवासी कवची कठोर स्त्रिपुरांतकः ॥ वृषांको वृषभारूढो भस्मोद्धूलित विग्रहः ॥ ५ ॥ साम

प्रिय स्स्वरमय स्त्रयीमूर्ति रनीश्वरः । सर्वज्ञः परमात्माच सोमसूर्याग्निलोचनः ॥६॥ हविर्यज्ञमयस्सोमः पंचवक्त्रः सदाशिवः ॥ विश्वेश्वरो वीरभद्रो गणनाथः प्रजापतिः ॥७॥ हिरण्यरेता दुर्धर्षो गिरीशो गिरिशोऽनघः ॥ भुजंगभूषणो भर्गो गिरिधन्वा गिरिप्रियः ॥८॥ कृत्तिवासाः पुराराति र्भगवान् प्रमथाधिपः ॥ मृत्युंजय स्सूक्ष्मतनु र्जगद्व्यापी जगद्गुरुः ॥९॥ व्योमकेशोमहासेन जनक श्चारुविक्रमः ॥ रुद्रो भूतपतिः स्थाणु रहिर्बुध्नो दिगंबरः ॥१०॥ अष्टमूर्ति रनेकात्मा सात्विकः शुद्ध विग्रहः ॥ शाश्वतः खंडपरशुरजः पाशविमोचनः ॥११॥ मृडः पशुपति र्देवो महादेवोऽव्ययः परः ॥ पूषदंतभिद व्यग्रो दक्षाध्वर हरोहरः ॥१२॥ भगनेत्र हृदव्यक्त स्सहस्राक्ष स्सहस्रपात् ॥ अपवर्ग प्रदोनंत स्तारकः परमेश्वरः ॥१३॥ एककालं द्विकालं वा त्रिकालं नित्यमेव च ॥ जपेदष्टोत्तरशतं सद्गतिं लभते नरः ॥१४॥

इतिश्रीशिवाष्टोत्तरशतं संपूर्णं ॥

॥ अथश्रीकृष्णाष्टोत्तरशतं प्रारभ्यते ॥

अस्य श्रीकृष्णाष्टोत्तरशतदिव्यनामामृतस्तोत्रमंत्रस्य शेषभगवान्ऋषिः । अनुष्टुप्छंदः । श्रीकृष्णःपरमात्मादेवता श्रीकृष्णप्रीत्यर्थे जपेविनियोगः ॥

ध्यानम्

बालायनीलवपुषेनवकिंकिणीनां
जालाभिरामजघनायदिगंबराय ॥
शार्दूलदिव्यनखभूषणभूषिताय
नंदात्मजायनवनीतमुषेनमस्ते ॥ १ ॥
कुवलयदलनीलःकुंदमंदारमालः
कनकरुचिरचेलःकामिनीभृंगलोलः ॥
क्षितिधरधृतलीलःकंससंहारकालः
सकलभुवनपालःपातुगोपालबालः ॥ २ ॥

इतिध्यानम्

शेषउवाच ॥

श्रीकृष्णःकमलानाथो वासुदेवस्सनातनः ॥
वसुदेवात्मजःपुण्यो लीलामानुषविग्रहः ॥ १ ॥
श्रीवत्सकौस्तुभधरो यशोदावत्सलोहरिः ॥
चतुर्भुजात्तचक्रासि गदाशंखाद्युदायुधः ॥ २ ॥
देवकीनंदनःश्रीशो नंदगोपप्रियात्मजः ॥
यमुनावेगसंहारी बलभद्रप्रियानुजः ॥ ३ ॥
पूतनाजीविताहारी शकटासुरभंजनः ॥
नंदव्रजजनानंद स्सच्चिदानंदविग्रहः ॥ ४ ॥
नवनीतविलिप्तांगो नवनीतनटोऽनघः ॥
नवनीतलवाहारो मुचुकुंदप्रसादकः ॥ ५ ॥

षोडशस्त्रीसहस्रेश स्त्रिभंगीमधुराकृतिः ॥
शुकवागमृताब्धीं दुर्गोविंदोयोगिनांपतिः ॥ ६ ॥
वत्सवाटचलोनंतो धेनुकासुरमर्द्दनः ॥
तृणीकृततृणावर्तो यमळार्जुनभंजनः ॥ ७ ॥
उत्ताळताळभेत्ताच तमालश्यामलाकृतिः ॥
गोपगोपीश्वरोयोगी कोटिसूर्यसमप्रभः ॥ ८ ॥
इळापतिःपरंज्योति र्यादवेंद्रोयदूद्वहः ॥
वनमालीपीतवासाः पारिजातापहारकः ॥ ९ ॥
गोवर्द्धनाचलोद्धर्ता गोपालस्सर्वपालकः ॥
अजोनिरंजनःकामजनकः कंजलोचनः ॥१०॥
मधुहामथुरानाथो द्वारकानायकोबली ॥
वृंदावनांतसंचारी तुलसीदामभूषणः ॥११॥
स्यमंतकमणेर्हर्ता नरनारायणात्मकः ॥
कुब्जाकृष्टांबरधरो मायीपरमपूरुषः ॥१२॥
मुष्टिकासुरचाणूर मल्लयुद्धविशारदः ॥
संसारवैरीकंसारि र्मुरारिर्नरकांतकः ॥१३॥
अनादिब्रह्मचारीच कृष्णाव्यसनकर्षकः ॥
शिशुपालशिरश्छेत्ता दुर्योधनकुलांतकः ॥१४॥
विदुराक्रूरवरदो विश्वरूपप्रदर्शकः ॥
सत्यवाक्सत्यसंकल्पः सत्यभामारतोजयी ॥१५॥
सुभद्रापूर्वजोविष्णु र्भीष्ममुक्तिप्रदायकः ॥

जगद्गुरुर्जगन्नाथो वेणुनादविशारदः ॥१६॥
वृषभासुरविध्वंसी बाणासुरकरांतकः ॥
युधिष्ठिरप्रतिष्ठाता बर्हिबर्हावतंसकः ॥१७॥
पार्थसारथिरव्यक्तो गीतामृतमहोदधिः ॥
कालीयफणिमाणिक्य रंजितश्रीपदांबुजः ॥१८॥
दामोदरोयज्ञभोक्ता दानवेंद्रविनाशनः ॥
नारायणःपरब्रह्म पन्नगाशनवाहनः ॥१९॥
जलक्रीडासमासक्त गोपीवस्त्रापहारकः ॥
पुण्यश्लोकस्तीर्थपदो वेदवेद्योदयानिधिः ॥२०॥
सर्वतीर्थात्मकःसर्व ग्रहरूपीपरात्परः ॥
एवंश्रीकृष्णदेवस्य नाम्नामष्टोत्तरंशतम् ॥२१॥
कृष्णेनकृष्णभक्तेन श्रुत्वागीतामृतंमहत् ॥
स्तोत्रंकृष्णप्रियकरं कृतंतस्मान्मयापुरा ॥२२॥
कृष्णनामामृतंनाम परमानंददायकम् ॥
अत्युपद्रवदुःखघ्नं बलमायुष्यवर्धनम् ॥२३॥
दानंव्रतंतपस्तीर्थं यत्कृतंत्विहजन्मनि ॥
जपतांशृण्वतांचैव कोटिकोटिगुणंभवेत् ॥२४॥
पुत्रप्रदमपुत्राणाम गतीनांगतिप्रदम् ॥
धनावहंदरिद्राणां जयेप्सूनांजयावहम् ॥२५॥
शिशूनांगोकुलानांच पुष्टिदंपूर्णपुण्यदम् ॥
बालरोगग्रहादीनां शमनंशांतिमुक्तिदम् ॥२६॥

अंतेकृष्णस्मरणदं भवतापभयापहम् ॥
कृष्णाययादवेंद्राय ज्ञानमुद्राययोगिने ॥२७॥
नाथायरुक्मिणीशाय नमोवेदांतवेदिने ॥
कृष्णंकमलपत्राक्षं पुण्यश्रवणकीर्तनम् ॥२८॥
वासुदेवंजगद्योनिं नौमिनारायणंहरिम् ॥

इति

श्रीकृष्णाष्टोत्तरशतं संपूर्णम् ॥

वनस्पतिरसो धूपो गंधाढ्यो गंध उत्तमः ॥ आघ्रेयः सर्वदेवानां धूपोयं प्रतिगृह्यताम् ॥ धूपं समर्पयामि ॥ आज्यं त्रिवर्ति संयुक्तं वन्हिना योजितं मया ॥ दीपं गृहाण देवेश त्रैलोक्य तिमिरापहम् ॥ भक्तया दीपं प्रयच्छामि देवाय परमात्मने ॥ त्राहि मां नरकाद्घोरा द्दीपज्योति र्नमोस्तुते ॥ इति दीपं स० ॥

देवस्य पुरतश्चतुष्कोणमंडलं विलिख्य॥गंधपुष्पादिभिरभ्यर्च्य॥तदुपरि नैवेद्यपात्रं निधाय॥अस्त्रमंत्रेण प्रोक्ष्य॥अमृतीकरणार्थं धेनुमुद्रां प्रदर्श्य॥

अन्नपूर्णे सदापूर्णे शंकरप्राणवल्लभे॥ ज्ञानवैराग्यसिध्यर्थं भिक्षां देहि च पार्वति॥ इत्यनेन अन्नपूर्णा प्रार्थ्य॥ ब्रह्मार्पणं ब्रह्म हविर्ब्रह्माग्नौ ब्रह्मणा हुतं ॥ ब्रह्मैव तेन गंतव्यं ब्रह्मकर्म समाधिना ॥ हरिर्दाता हरिर्भोक्ता हरि रन्नं प्रजापतिः ॥ हरि र्विप्र शरीरस्थो भोक्ता भोजयिता हरिः ॥ एको विष्णुर्महद्भूतं पृथग्भूतान्यनेकशः ॥ त्रींल्लोकान् व्या

प्य भूतात्मा भुंक्ते विश्वभुगव्ययः ॥

(तर्जनीमध्यमांगुष्ठैः) ॐ प्राणाय स्वाहा ॥

(मध्यमानामिकांगुष्ठैः) ॐ अपानाय स्वाहा ॥

(कनिष्ठानामिकांगुष्ठैः) ॐ व्यानाय स्वाहा ॥

(कनिष्ठतर्जन्यंगुष्ठैः) ॐ उदानाय स्वाहा ॥

(पंचभिरंगुलीभिः) ॐ समानाय स्वाहा ॥

इतिप्राणादि पंचमुद्राः प्रदर्श्य ॥

चंद्रमामनसोजातश्चक्षो० ॥ नैवेद्यं समर्पयामि ॥ स्वादुः पंचस्व दिव्याय० ॥ घंटां*वादयेत ॥ नैवेद्यशेषं पार्षद्भ्यो दत्वा ॥ हस्तं प्रक्षाल्य ॥ करोद्वर्तनार्थे चंदनं समर्प्य ॥ फलेन फलितं सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरं ॥ तस्मात्फलप्रदानेन सफलोस्तु मनोरथः ॥ याः फलिनीर्याअ० ॥ फलनैवेद्यं सम० ॥ पूगीफलं सकर्पूरं नागवल्लीदलै र्युतं ॥ कर्पूरचूर्णसंयुक्तं तांबूलं प्रतिगृह्यताम् ॥ तांबूलं समर्पयामि ॥ हिरण्यगर्भगर्भस्थं हेमबीजविभावसोः ॥ अनंतपुण्यफलदमतः शांतिं प्रयच्छमे ॥ इति दक्षिणां स० ॥ श्रियेजात इति मंगलनीराजनम् ॥ ॐ श्रियेजातः श्रियआनिरियाय श्रियंवयोजरितृभ्यो दधाति ॥ श्रियंवसाना अमृतत्वमायन् भवंति सत्याः समिथामितद्रौ ॥ श्रिय एवैनं तच्छ्रियामादधाति संततमृचा वषट्कृत्यं ॥

* स्नाने धूपे तथा दीपे नैवेद्ये भूषणे तथा
घंटा नादं प्रकुर्वीत तथा नीराजनेऽपिच ॥

संतत्यै संधीयते प्रजया पशुभिर्य एवंवेद ॥ मंगलनीराजनम् ॥ हस्तौ प्रक्षाल्य ॥ कराभ्यां पत्रपुष्पाणि संगृह्य ॥ मंत्रान् पठेत् ॥ ॐ योनःपिताजनितायोविधाताधामानिवेदभुवनानिविश्वा । योदेवानान्नामधाएकएवतंसंप्रश्नंभुवनायंत्यन्या । विश्वतश्चक्षुरुतविश्वतोमुखोविश्वतोबाहुरुतविश्वतः पात् । संबाहुभ्यांधमतिसंपतत्रैर्द्यावाभूमीजनयन्देवएकः । राजाधिराजायप्रसह्यसाहिने नमोवयं वैश्रवणायकुर्महे । समेकामान्कामकामायमह्यं कामेश्वरोवैश्रवणोददातु । कुबेरायवैश्रवणायमहाराजायनमः । पर्याप्याअनंतराजायसर्वस्तोमोतिरात्रउत्तममहर्भवति । सर्वस्याप्त्यैसर्वस्यजित्यैसर्वमेवतेनाप्नोतिसर्वंजयति । स्वस्तिसाम्राज्यंभोज्यंस्वाराज्यंवैराज्यंपारमेष्ठ्यंराज्यं महाराज्यमाधिपत्यमयंसमंतपर्यायीस्यात् सार्वभौमःसार्वायुषआंतादापरार्धात् । पृथिवीसमुद्रपर्यंतायाएकराळिति । तदप्येषश्लोकोभिगीतोमरुतःपरिवेष्टारोमरुत्तस्यावसन्गृहे । आवीक्षितस्यकामप्रेर्विश्वेदेवास्सभासदइति । संसृष्टंधनमुभयंसमाकृतमस्मभ्यंदत्तांवरुणश्चमन्युः । भियंदधानाहृदयेषुशत्रवः पराजितासोअपनिलयंताम् ॥ स्वस्ति मंत्रार्था स्सत्यास्संतु चतुस्सागरपर्यंतं गोब्राह्मणेभ्यः शुभंभवतु ॥ राजा धार्मिको भवतु ॥ सर्वेजना सु

खिनो भवंतु ॥ विश्वात्मक श्रीभवानीशंकराय नमः ॥ मंत्रपुष्पांजलिं समर्पयामि ॥ इति पुष्पांजलिं समर्प्य ॥ यानि कानिच पापानि जन्मांतरकृतानि च ॥ तानि तानि विनश्यंतिप्रदक्षिणंपदेपदे ॥ इतिप्रदक्षिणां समर्पयामि ॥ अन्यथा शरणं नास्ति त्वमेव शरणं मम ॥ तस्मात्कारुण्यभावेन रक्षस्व परमेश्वर ॥ स्वस्ति प्रजाभ्यः परिपालयंतां न्यायेन मार्गेण महीं महीशाः ॥ गोब्राह्मणेभ्यः शुभमस्तु नित्यं लोकास्समस्ता स्सुखिनो भवंतु ॥ कालेवर्षतु पर्जन्यः पृथिवी सस्यशालिनी ॥ देशोयं क्षोभरहितो ब्राह्मणा स्संतु निर्भयाः ॥ इति प्रार्थनां समर्पयामि ॥ नमोस्त्वनंताय सहस्रमूर्तये सहस्रपादाक्षि शिरोरुबाहवे ॥ सहस्रनाम्ने पुरुषाय शाश्वते सहस्रकोटियुगधारिणे नमः ॥ नमस्कारान् समर्पयामि ॥ ऋणं रोगश्च दारिद्र्यं पापक्षुदपमृत्यवः ॥ भयं शोक मनस्तापं नश्यंतु मम सर्वदा ॥ प्रसन्नार्घ्यं समर्पयामि ॥ छत्र चामर व्यजन दर्पणादि राजोपचारान् समर्पयामि ॥ ध्यानावाहन मासनार्घ्यकमिदं स्नानांशुकं भूषणं ॥ गंधं चाक्षत पुष्प धूपममलं ज्योतींश्च नैवेद्यकं ॥ तांबूलार्घ्यक च्छत्रचामरमिदं रत्नोज्वलं दर्पणं ॥ मायूर व्यजनं प्रदक्षिण नमस्कारं गृहाण प्रभो ॥ ॐ अयं मे हस्तो भगवानयं मे भगवत्तरः ॥ अयं मे विश्वभेषजोयं शिवाभिमर्शनः ॥ अयं मातायं पितायं जीवातुरागमत् ॥ इदं तव प्रस

र्पणं सुबंधवे हि निरिहि ॥ इत्यभिवाद्य ॥ मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वर ॥ यत्पूजितं मयादेव परिपूर्णं तदस्तुमे ॥ इति न्यूनातिरिक्त परिपूर्णतार्थं देवं प्रार्थ्य ॥ अनेन मयाकृत यथाकाल यथासंपादित द्रव्य जातेन महा पूजाराधनेन भगवान् विश्वात्मकः श्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥ इति पूजां समर्प्य यस्यस्मृत्या च नामोक्त्या तपोयज्ञक्रियादिषु ॥ न्यूनं संपूर्णतांयाति सद्यो वंदे तमच्युतम् ॥ ॐ अच्युताय नमः । ॐ अनंताय नम. । ॐ गोविंदाय नमः॥ ॐ नमो विष्णवे नमो विष्णवे नमो विष्णवे ॥ तीर्थं प्रसादं गृह्णीयात ॥

॥ इतिदेवतार्चनविधिः ॥

ॐ

अथ ब्रह्मयज्ञः

(दर्भासनेकुशपाणिःप्राङ्मुखोपविश्य)

आचम्य, प्राणानायम्य, देशकालौ स्मृत्वा, अस्मदुभयकुलसमस्तपितॄणां निरतिशयानंदब्रह्मलोकाप्तये आत्मनो देवर्ष्याचार्यपितृतृप्तिद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं ब्रह्मयज्ञाख्यं कर्म करिष्ये ॥

विद्युदसीति मंत्रस्य अग्नि ऋषिः वरुणो देवता उदकोपस्पर्शने विनियोगः ॥ ॐ विद्युदसि विद्य मे पाप्मानमृतात्सत्यमुपैमि ॥

इत्यप उपस्पृश्य, वामजानूपरि दक्षिणपादं निधाय, दक्षिणजानुनि, निर्माल्यदर्भसहितं ब्रह्मांजलिं कृत्वा, ब्रह्मयज्ञपूर्वभागिनीं गायत्रीं सप्रणवां सव्याहृतिकां पच्छः अर्धर्चशः ऋक्शः जपं कुर्यात् ॥

प्रणवस्य परब्रह्मऋषिः परमात्मा देवता दैवी गायत्री च्छंदः ॥ व्याहृतीनां विश्वामित्रजमदग्निभरद्वाजभृगवऋषयः ॥ अग्निवायुसूर्यप्रजापतयो देवताः ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुब्बृहत्यश्छंदांसि ॥ गायत्र्या गाथिनो विश्वामित्रस्सविता गायत्री ॥ अग्निमीळ इत्यादीनां छंदसां मधुच्छंदादय

ऋषयः ॥ अग्न्यादयो देवताः ॥ गायत्र्यादीनि च्छंदांसि ॥ ब्रह्मयज्ञे विनियोगः ॥

ॐ भूर्भुवस्वः ॥ ॐ तत्सवितुर्वरेण्यं० ॥ इति पादशः, अर्धर्चशः, ऋक्शः जपेत् ॥

ॐ अग्निमीळे पुरोहितं यज्ञस्य देवमृत्विजम् ॥ होतारं रत्नधातमं ॥ अग्निः पूर्वेभिर्ऋषिभिरीड्यो नूतनैरुत ॥ स देवाँ एहवक्षति ॥ अग्निनारयिमश्नवत्पोषमेव दिवे दिवे ॥ यशसं वीरवत्तमं ॥ अग्नेयं यज्ञमध्वरं विश्वतः परिभूरसि ॥ सइद्देवेषु गच्छति ॥ अग्निर्होता कविक्रतुः सत्यश्चित्रश्रवस्तमः ॥ देवो देवेभिरागमत् ॥ १ ॥ यदंगदाशुषे त्वमग्ने भद्रं करिष्यसि ॥ तवेत्तत्सत्यमंगिरः ॥ उपत्वाग्ने दिवे दिवे दोषावस्तर्धिया वयं ॥ नमोभरंतएमसि ॥ राजंतमध्वराणां गोपामृतस्य दीदिविं ॥ वर्धमानं स्वेदमे ॥ सनः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव ॥ स च स्वानः स्वस्तये ॥२॥ वायवायाहि दर्शत० ॥ अग्निर्वै देवानामवमो विष्णुः परमः ॥ अथमहाव्रतम् ॥ एषपंथा एतत्कर्म ॥ अथातः संहिताया उपनिषत् ॥ विदा मघवन्विदा ॥ महाव्रतस्य पंचविंशतिं सामिधेन्यः ॥ ॐ इषेत्वोर्जेत्वा वायवस्थोपायवस्थ देवोवः सविता प्रार्पयतु श्रेष्ठतमाय कर्मण

आप्यायध्वमघ्निया देवभागमूर्जस्वतीः पयस्वतीः प्रजावतीरनमीवा अयक्ष्मा मा वस्तेन ईशतमाघशꣳसो रुद्रस्य हेतिः परिवो वृणक्तु ध्रुवा अस्मिन्गोपतौ स्यात बह्वीर्यजमानस्य पशून्पाहि ॥ १ ॥ ॐ अग्न आयाहि वीतये गृणानो हव्यदातये ॥ निहोता सत्सि बर्हिषि ॥ २ ॥ ॐ शन्नोदेवीरभिष्टय आपो भवंतुपीतये ॥ शंयोरभिस्रवंतुनः ॥ ३ ॥ अथैतस्य समाम्नायस्य ॥ समाम्नायः समाम्नातः ॥ म य र स त ज भ न ल ग संमितं ॥ गौः ग्माः ॥ पंचसंवत्सरमयं ॥ अथशिक्षां प्रवक्ष्यामि ॥ वृद्धिरादैच् ॥ योगीश्वरं याज्ञवल्क्यं ॥ नारायणं नमस्कृत्य नरंचैव नरोत्तमम् ॥ देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥ अथातो धर्मजिज्ञासा ॥ अथातो ब्रह्मजिज्ञासा ॥ ॐ तच्छंयोरावृणीमहे ॥ गातुं यज्ञाय ॥ गातुं यज्ञ पतये ॥ दैवी स्वस्तिरस्तुनः ॥ स्वस्तिर्मानुषेभ्यः ॥ ऊर्ध्वं जिगातु भेषजं ॥ शंनो अस्तु द्विपदे ॥ शं चतुष्पदे ॥ ॐ नमो ब्रह्मणे नमो अस्त्वग्नये नमः पृथिव्यै नम ओषधीभ्यः ॥ नमो वाचे नमो वाचस्पतये नमो विष्णवे महते करोमि ॥ ब्रह्म भूर्भुवस्स्वरों ॥ शांतिः शांति शांतिः ॥

ॐ वृष्टिरसि वृश्चमे पाप्मानमृतात्सत्यमुपागाम् ॥

इत्यपः स्पृष्ट्वा देवतीर्थेन कुशाग्रैरेकैकांजलिं तर्पयेत् ॥

तीर्थदेवता स्तृप्यंतु ॥ प्रजापति स्तृप्यतु ॥ ब्रह्मा तृप्यतु ॥ वेदा स्तृप्यंतु ॥ देवा स्तृप्यंतु ॥ ऋषय स्तृप्यंतु ॥ सर्वाणि छंदांसि तृप्यंतु ॥ ॐकार स्तृप्यतु ॥ वषट्कार स्तृप्यतु ॥ व्याहृतय स्तृप्यंतु ॥ सावित्री तृप्यतु ॥ यज्ञा स्तृप्यंतु ॥ द्यावापृथिवी तृप्येताम ॥ अंतरिक्षं तृप्यतु ॥ अहोरात्राणि तृप्यंतु ॥ सांख्या स्तृप्यंतु ॥ सिद्धा स्तृप्यंतु ॥ समुद्रा स्तृप्यंतु ॥ नद्य स्तृप्यंतु ॥ गिरय स्तृप्यंतु ॥ क्षेत्रौषधिवन-स्पतिगंधर्वाप्सरस स्तृप्यंतु ॥ नागा स्तृप्यंतु ॥ वयांसि स्तृप्यंतु ॥ गाव स्तृप्यंतु ॥ साध्या स्तृप्यंतु ॥ विप्रा स्तृप्यंतु ॥ यक्षा स्तृप्यंतु ॥ रक्षांसि तृप्यंतु ॥ भूतानि तृप्यंतु ॥ एवमंतानि तृप्यंतु ॥

अथनिवीती ऋषितीर्थेन कुश मध्येन द्विः प्रत्येकं तर्पयेत् ॥

शतर्चिन स्तृप्यंतु ॥ माध्यमा स्तृप्यंतु ॥ गृत्समद स्तृप्यतु ॥ विश्वामित्र स्तृप्यतु ॥ वामदेव स्तृप्यतु ॥ अत्रि स्तृप्यतु ॥ भरद्वाज स्तृप्यतु ॥ वसिष्ठ स्तृप्यतु ॥ प्रगाथा स्तृप्यंतु ॥ पावमान्य स्तृप्यंतु ॥ क्षुद्रसूक्ता स्तृप्यंतु ॥ महासूक्ता स्तृप्यंतु ॥

अथप्राचीनावीती पितृतीर्थेन कुश मूले त्रिः प्रत्येकं तर्पयेत् ॥

सुमंतुजैमिनि वैशंपायनपैलसूत्रभाष्यभारतमहाभारत-धर्माचार्या स्तृप्यंतु ॥ जानंति बाहविगार्ग्यगौतमशाकल्य-

बाभ्रव्यमांडव्यमांडूकेया स्तृप्यंतु ॥ गर्गीवाचक्नवी तृ-प्यताम् ॥ वडवाप्राचीथेयी तृप्यताम् ॥ सुलभामैत्रेयी तृ-प्यताम् ॥ कहोळं त० कौषीतकं त० महाकौषीतकं त० पैंग्यं त० महापैंग्यं त० सुयज्ञं त० सांख्यायनं त० ऐ-तरेयं त० महैतरेयं त० शाकलं त० बाष्कलं त० सु-जातवक्रं त० औदवाहिं त० महौदवाहिं त० सौजामिं त० शौनकं त० आश्वलायनं त० येचान्येआचार्यास्तेसर्वे तृप्यंतु ॥

ततः पितॄंस्तर्पये त्प्रत्येकमंजलित्रयम् ॥

अस्मत्पितरं अमुक शर्माणं अमुक गोत्रं वसुरूपं स्वधानम स्तर्पयामि ॥ १ ॥ पितामहं अमुक शर्माणं अमुक गोत्रं रुद्ररूपं स्व० ॥ २ ॥ प्रपितामहं अमुक शर्माणं अमुक गोत्रं आदित्यरूपं स्व०॥३॥ अस्मत् मातरं अमुकदां अमुकगोत्रां वसुरूपां स्व० ॥पितामहीम्, प्रपितामहीं, सापत्न मातरं, मातामहं, मातुःपितामहं, मातुःप्रपितामहं, मातामहीं, मातुःपितामहीं, मातुःप्रपितामहीं, आत्मपत्नीं, सुतं, भ्रातरं, पितृव्यं, मातुलं, (सपत्नीकान्) दुहितरं, भगिनीं, पितृष्वसारं, मातृष्वसारं, (सभर्तृकाः) श्वशुरं, श्यालकं, भावुकं, गुरुं, आचार्यं, स्वामिनं, सखायं, स्वधानमस्तर्पयामि ॥

आब्रह्मस्तंबपर्यंतं देवर्षिपितृमानवाः ॥ तृप्यंतुपितरस्सर्वे मातृमातामहादयः ॥ अतीतकुलकोटीनां सप्तद्वीपनिवा-सिनाम् ॥ आब्रह्मभुवनाल्लोकादिदमस्तु तिलोदकम् ॥ इति

त्रिर्दद्यात् ॥ येकेचास्मत्कुलेजाता अपुत्रा गोत्रिणो मृताः ॥ ते गृण्हंतु मयादत्तं वस्त्रनिष्पीडनोदकम् ॥

उपवीती वस्त्रं वामभागे निष्पीडयेत् ॥ अनेन देवर्ष्याचार्यपितृतर्पणाख्येन कर्मणा भगवाञ्छ्रीपरमेश्वरः प्रीयताम् ॥

॥ इतिब्रह्मयज्ञः ॥

॥ अथवैश्वदेवप्रयोगः ॥

(अग्नेःपश्चात्प्राङ्मुखउपविश्य)

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य ममोपात्त दुरित क्षयद्वारा श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पंचसूनादोषपरिहारद्वारात्मान्नसंस्कारार्थं सायंप्रातर्वैश्वदेवौ तंत्रेण करिष्ये ॥ इति संकल्प्य ॥ जुष्टो दमूना आत्रेयो वसुश्रुतोग्निस्त्रिष्टुप् । एह्यग्ने राहूगणो गौतमो ऽग्निस्त्रिष्टुप् । अभ्याद्दानेविनियोगः ॥ ॐजुष्टोदमूना अतिथिर्दुरोण इमंनो यज्ञमुपंया हि विद्वान् ॥ विश्वा अग्ने अभियुजोविहत्या शत्रूयता माभरा भोजनानि ॥ ॥ ॐएह्यग्न इह होता निषीदादब्धः सुपुर एता भवानः ॥ अवतां त्वारोदसी विश्वमिन्वे यजामहे सौमनसाय देवान् ॥ इत्य-

क्षतै रात्राद्याच्छादनं दूरीकृत्य समस्तव्याहृतीनां परमेष्ठी प्रजापतिः प्रजापतिर्बृहती । अग्निप्रतिष्ठापने विनियोगः ॥ ॐभूर्भुवस्स्वः रुक्मनामानमग्निं प्रतिष्ठापयामीत्यग्निं प्रतिष्ठाप्य । प्रोक्षितेंधनानि निक्षिप्य वेणुधमन्या प्रबोध्य ध्यायेत् ॥ चत्वारिशृंगा गौतमो वामदेवोग्निस्त्रिष्टुप् अग्निमूर्ति ध्यानेविनियोगः ॥ ॥ ॐचत्वारिशृंगा त्रयो अस्य पादा द्वे शीर्षे सप्तहस्तासो अस्य ॥ त्रिधाबद्धो वृषभोरोरवीति महोदेवोमर्त्यां आविवेश ॥ ॥ सप्तहस्तश्चतुःशृंगस्सप्तजिह्वो द्विशीर्षकः ॥ त्रिपात्प्रसन्नवदन स्सुखासीनश्शुचिस्मितः ॥ स्वाहांतु दक्षिणेपार्श्वे देवीं वामे स्वधांतथा ॥ बिभ्रद्दक्षिणहस्तैस्तु शक्तिमन्नं स्रुचंस्रुवम् ॥ तोमरं व्यजनं वामै घृतपात्रंच धारयन् ॥ मेषारूढो जटाबद्धो गौरवर्णो महौजसः ॥ धूम्रध्वजो लोहिताक्षः सप्तार्चिस्सर्वकामदः ॥ आत्माभिमुखमासीन एवं रूपो हुताशनः ॥ ॥ अग्ने शांडिल्यगोत्र मेषारूढ धूम्रध्वज कपिल जट वैश्वानरवरप्रद प्राङ्मुखाग्ने मम संमुखो वरदो भव ॥ एवं ध्यात्वा परिसमूहन पर्युक्षणे कृत्वा ॥ ॐ अचैंतस्त्वा हवामहेचैंतः समिधीमहि ॥ अग्ने अचैंत ऊतये ॥ अग्नये नमः ध्यानाद्युपचारान् समर्पयामि ॥ आत्मानमलंकृत्य हस्तं प्रक्षाल्य ॥ सिद्धमन्नमग्नावधिश्रित्योदगुद्वास्यप्रोक्ष्याग्नेः पश्चिमतो निधायाभिघार्य ॥ दक्षिणहस्तेन समंत्रं जुहु-

यात ॥ तच्चप्रातरिथ्थम् ॥ ॥ ॐ सूर्यायस्वाहा ॥ सूर्या-येदं नमम ॥ ॐ प्रजापतये स्वाहा ॥ ॐ सोमाय व-नस्पतये स्वाहा ॥ ॐ अग्नीषोमाभ्यां स्वाहा ॥ ॐइंद्राग्नि-भ्यां स्वाहा ॥ ॐ द्यावापृथिवीभ्यां स्वाहा ॥ ॐ धन्वंतरये स्वाहा ॥ ॐ इंद्राय स्वाहा ॥ ॐ विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा॥ ॐ ब्रह्मणे स्वाहा ॥ ॥ सायंतु ॥ ॐ अग्नये स्वाहा ॥ अग्नयइदं नमम ॥ प्रजापतय इत्यादिब्रह्मण इत्यंतं पूर्वव-न्नवाहुतीर्जुहुयात ॥ ॐ भूः स्वाहा अग्नय इदं नमम॥ॐ भुवः स्वाहा वायव इ०॥ ॐ स्वः स्वाहा सूर्यायेदं० ॥ ॐ भूर्भुवस्स्वः स्वाहा प्रजापतय इदं०॥त्रिस्त्रिःपरिसमूहन प-र्युक्षणेकृत्वाऽग्निमलंकृत्य पंचोपचारपूजांते ॥ अग्निस्तु वि-श्रव इत्यात्रेयो वसूयवोग्निस्त्रिष्टुप् ॥ ॐ अग्निस्तु विश्रवस्तमंतु विब्रह्माणमुत्तमं ॥ अतूर्तं श्रावयत्पतिं पुत्रं ददातिदाशुषे ॥ इति पुष्पांजलिं समर्प्य विभूतिं धारये-त ॥ मानस्तोकेति कुत्सो रुद्रो जगती ॥ विभूति ग्रहणे विनियोगः ॥ ॐमानस्तोकेतनये मान आयुषि मानो गोषु मानो अश्वेषुरीरिषः ॥ वीरान्मानो रुद्रभामितो वधीर्हविष्मंतो नमसा विधेमते ॥ त्र्यायुषं जमदग्नेरिति ललाटे ॥ कश्यपस्य त्र्यायुषमिति कंठे ॥ अगस्त्यस्य त्र्या-युषमिति नाभौ ॥ यद्देवानां त्र्यायुषमिति दक्षिणस्कंधे ॥ तन्मे

अस्तु त्र्यायुषमिति वामस्कंधे ॥ सर्वमस्तु शतायुषमिति शिरसि ॥

इति तत्तन्मंत्रै स्तत्तत्स्थाने विभूतिं अनामिकांगुल्याधारयेत् ॥

ॐ चंमे स्वरंश्चमे यज्ञोपर्चं तेनमश्चं ॥ यत्तेन्यूनं तस्मैत उपंयत्ते तिरिक्तं तस्मैं तेनमंः ॥ अग्नये नमः ॥ स्वस्ति ॥ श्रत्धां मेधां यशः प्रज्ञां विद्यां बुद्धिं श्रियं बलम् ॥ आयुष्यं तेज आरोग्यं देहि मे हव्यवाहन ॥ गोत्रोच्चारः ॥

प्रमादात्कुर्वतां कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् ॥
स्मरणादेव तद्विष्णो संपूर्ण स्यादिति श्रुतिः ॥

अनेन सायंप्रातर्वैश्वदेवाख्येन कर्मणा भगवान् यज्ञरूपी परमेश्वरः प्रियताम् ॥

॥ इतिवैश्वदेवः ॥

ततोबहिर्गत्वा गृहांगणे जलमासिच्य, श्वचांडालपतितभूतवायसेभ्योन्नं भूमौ-विकिरेत् ॥

ऐंद्रवारुणवायव्यायाम्यानैर्ऋतिकाश्च ये ॥
तेकाकाःप्रतिगृण्हंतु भूम्यां पिंडं मयोज्झितम् ॥

इतिबलिंविकीर्य, प्रक्षालितपाणिपाद आचम्य गृहंपविश्य, गां यथामिलितोपचारैस्संपूज्य ॥

सौरभेय्यस्सर्वहिताः पवित्राः पुण्यराशयः ॥
प्रतिगृण्हंतु मे ग्रासंगावस्त्रैलोक्य मातरः ॥

इति गोग्रासं समर्प्य, ततो यथाशक्ति ब्रह्मणैः सार्धं यथावि[illegible]

ॐ तत् सत्